

SZENT RENDISÉG

A KALOT

ELSŐ PAPI NAGYTÁBORÁNAK ELŐADÁSAI
ÉS MEGBESZÉLÉSEI

(Érd, 1940 augusztus hó 26—30.)

Kézirat gyanánt.

BUDAPEST

STEPHANEUM NYOMDA

1941

SZENT RENDISÉG

A KALOT

ELSŐ PAPI NAGYTÁBORÁNAK ELŐADÁSAI
ÉS MEGBESZÉLÉSEI

(Érd, 1940 augusztus hó 26—30.)

Kézirat gyanánt.

BUDAPEST

STEPHANEUM NYOMDA

1941

Felelős kiadó : Magyar Károly, KALOT-lelkész.
Stephaneum-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Felelős : ifj. Kohl Ferenc.

SZENT RENDISÉG.

XI. Pius pápa a „Quadragesimo anno“ kezdetű körlevelében a mai társadalmi problémák megoldását a hivatásrendiségtől várja. A mai társadalom osztályokra esett szét, melyek kasztszerű merevséggel zárkóznak el egymástól: szegények-gazdagok, tőkés-proletárok, intelligensek-tanulatlanok. Ezt akarja megszüntetni a pápa s helyébe állítani a hivatásrendiséget: egyesüljenek az ugyanazon hivatásba tartozók a legszegényebb munkástól föl a leggazdagabb tőkésig egy testté, melynek tagjait az Isten akarta hivatáson alapuló közös szociális érdek fűzi össze.

A pápa szava a papságnak is szól. Bennünket a hivatás nemcsak jogi, hanem ontológiai kapoccsal is egy testté fűz össze Krisztusban a character sacerdotalis révén. Ez az ontológiai kapocs papi tevékeny-életünk számára eddig inkább csak az igazságok ideális világában létezett: hittünk benne, elméltünk róla, de nem helyeztük kovászként életünk közepébe. Eddig még nem jött el a papok apostola, aki a character sacerdotalis ontológiai szent kapcsára föl tudta volna építeni a katolikus papság azonos életkörülmények között élő s azonos problémák közt vívódó részeinek egységes hivatásrendi szervezetét. Az egység és szétszórtság erőviszonyaira a katolikus papság még nem döbbsen rá lelke mélyéből.

Micsoda harmóniát tudna biztosítani ez a Szent Rendiség az Egyházban, ha egy óriási szervezet, a paptestvériség legmélyebb ontológikus kapcsára épülve, fűzne össze minden papot, kiket az élet amúgy is egymás mellé, egy országba, egy egyházmegyébe, egy sorsba helyezett! Micsoda átvághatatlan zárt falanx volna ez a papság, mely, mint a római légiók acies ordinátái, megállást, kapkodást, szétszűllést nem ismerve, föltartóztathatatlan vastestként nyomulna célja felé. Micsoda eszköz volna ez a papság a Hierarchia kezében,

mert egyesítené ez a hadsereg fegyelmét a hierarchikus fokok iránti gyermeki alázatossággal, a tömeg erejét az életszentséggel.

A katolikus papságot nehéz tömöríteni! Mert a megálapodott egyéniség (s ha valaki, akkor a pap ilyen) nem bírja a kívülről ráerőszakolt formákat. De a papság mégis tud tömörülni, ha igazán akar, mert nincs még egy társadalmi rend, melyet olyan erős kapocs fűzne össze, mint a szent hivatásrendiséget: a vérséginél erősebb testvériség, a character sacerdotalis ontológiai kapcsa.

S a mai katolikus papság akar is tömörülni. Nem politikai, nem társadalmi, hanem a szent papiség programja alatt. Olyan program ez, mely egyedül teszi a magyar katolikus papságot alkalmassá annak a szerepnek betöltésére, melyet a krisztusi küldetés és a szentistváni Magyarország jelöl meg számára a magyar nemzet testében. Ütött a magyar történelem órája, amikor az elmúlt századok legönfeláldozóbb papjainak szellemét kell fölszítania magában minden életképes magyar papnak. Fölszítania önmagában az egyéni életszentség révén és korszerűen érvényesítenie a papi összefogás ellenállást nem ismerő hatalmával.

A Szent Rendiség, a kegyelmi alapból sarjadzó öntudatos magyar papi összefogás egy előrevetett szerény hajnali fénysugara legyen ez a füzet, mely ha önmagában nem is ad még sokat, de nagy ígéretet és kibontakozások hírnöke szeretne lenni!

Perényi.

TARTALOM.

Szent Rendiség	3
A három nap lelke és története	7
A Nagytábor résztvevőinek névsora	17

Első nap délelőtt.

<i>A) Előadások:</i>	
I. P. Perényi József S. J. nagykapornaki káplán: A mai kor beérkezett papjának lelki alkata	19
II. Ruck György kisteleki káplán: A pap mint ember	26
III. Dr. Pongrácz Lóránt eleki káplán: Milyen legyen a közeljövő igazi lelkipásztora?	30
IV. Lengyel László debreceni káplán: A mai pap lelkialkatának legfőbb jegyei	35
<i>B) Hozzászólások</i>	37

Első nap délután.

<i>A) Előadások:</i>	
I. Magyar Károly EMSzO- és KALOT-lelkész: A közeljövő beérkezett papjának lelkiélete	40
II. P. Perényi József S. J.: Papi lelkiség a pápai körlevelek tükrében	44
III. Kiss Ferenc eleki káplán: A mai pap lelkiéletének gyakorlati problémái	47
IV. Vass József kisteleki káplán: A mai pap lelkiéletének legfőbb összetevői	52
<i>B) Hozzászólások</i>	54

Második nap délelőtt.

<i>Előadások:</i>	
I. Ugrin József: A KALOT-népfőiskola	56
II. P. Nagy Tőhötöm S. J.: A fascista szervezet	56
III. Dr. Farkas György: Az agrár mozgalom	57

Második nap délután.

<i>Előadások:</i>	
I. Magyar Ferenc: A KALOT sajtóprogramja	58
II. Meggyesi Sándor: A KALOT kisebbségi programja	58
III. Benárd Géza: A KALOT mintagazdasága	58
IV. Gondolatok Kovrig Béla min. tanácsos előadásából	59

Harmadik nap délelőtti.

	Oldal
A) <i>Előadások:</i>	
I. P. Békési István S. J. v. deszki káplán: Papi egység	60
II. Kiss László udvardi káplán: A papi egység mai problémái	64
B) <i>Hozzászólások</i>	68

Harmadik nap délután.

A) <i>Előadások:</i>	
I. Havass Géza makóújívárosi káplán: A közös papi megújulások	70
II. Capdebo Lajos nyírcsaholyi káplán: Közös papi megújulások	75
III. Tóth László mátészalkai káplán: Gondolatok a közös papi rekollak- ciókkal kapcsolatban	78
IV. Libor István gádorosi plébános: Gyakorlati hozzászólás a közös papi megújulások kérdéséhez	79
B) <i>Hozzászólások</i>	82
Zárószó a papi egységről	84
Visszatekintés	87

A HÁROM NAP LELKE ÉS TÖRTÉNETE.

E füzet azokat az előadásokat és megbeszéléseket tartalmazza, melyek a KALOT papi nagytáborán hangzottak el. (Érd, 1940 aug. 26—30.)

Nem a külföldi példák szolgai utánzása, sem pedig a modern át- és továbbképző tanfolyamok lemásolása volt a célja e nagytábornak.

Összejöttünk, mert paptestvérek vagyunk.

Tanácskoztunk, mert éreztük, hogy isteni jogunk és kötelességünk hozzászólni a ma problémáihoz.

Imádkoztunk, mert tudjuk és hisszük, hogy a kegyelem a legnagyobb realitás.

Elmélkedtünk, mert nagy papi titkok zárait szeretettük volna nyitogatni.

Magunkba szálltunk, lelkiismeretvizsgálatot tartottunk, mert éreztük, hogy sokat hibáztunk, mulasztottunk Egyházunkkal, népünkkel szemben.

Ez volt a KALOT idei érdi papi Nagytábora.

Negyvenöt, túlnyomólag fiatal magyar lelkipásztor gyűlt össze a megnagyobbodott ország minden részéből. Papok, akiket az érdeklődés, tanulmányvágy, a KALOT szeretete vitt föl Érdre.

P. Kerkaiék 500 usque 600 meghívást eszközöltek az érdi nagytáborra, melynek csaknem fele plébánosoknak szólt. Természetesen csak olyanokat hívtak meg, akik ténylegesen és érdemlegesen dolgoznak a legényegyletekkel kapcsolatban. E nagyszámú meghívás kb. két hónappal a Nagytábor előtt ment ki és még semmi pontosabb tájékoztatást nem nyújtott.

Részletes műsort aztán csak augusztusban küldtek ki, és pedig azoknak, akik a fölhívásra már jelentkeztek. Ez természetes, mert jobbminőségű nyomtatványokból így nem kellett több százat hiába készíttetni.

E meghívásokon felül, a KALOT-tal való megegyezés

alapján, augusztusban meghívót kaptak még a szegedi Szemináriumból kikerült papok.

Lehet-e csodálni, vagy kifogásolni azt, hogy katolikus papok önszántukból találkozót adnak egymásnak? A pap magányos ember. Már pusztán emberi érzése is húzza őt olyan társaságba, hol meghallgatják és megértik őt, hol szeretetteljes együttést talál, hol úgy képes üdülni, hogy papi lelke is gazdagodik. Ellenkezőleg, éppen az volna a leverő tény, ha egy ország papsága annyira nem élné át a papi testvériséget, hogy csak hatalmi szó volna képes összehozni.

S éppen úgy magától érthető az is, hogy a KALOT Nagytáborát választotta e papság találkozóul. A mai fiatal papság intranzigens, mint az egész mai fiatalság, mely vergődik a liberális kor félmegoldásainak következményei alatt s látja, hogy csak egy kiút van: a totalitás. Totális kereszténység, totális magyarság, totális népszerűség, totális lelkiesség, totális Jézus Szíve-kultusz. S mindezt magába sűríti az intranzigens, totális papiség. A KALOT mindig az intranzigens és totális elveknek volt a hirdetője, ezért fordult feléje bizalommal a Nagytábor meghirdetése alkalmából a magyar papságnak főképen az a része, mely már eddig is vállalta a KALOT-tal a gondolkodásmód, a munka és a sors közösségét.

Végül, KALOT-szemszögből nézve a dolgokat, az is magától érthető, hogy a Nagytábor lényegét a lelki s nem a KALOT-programm tette ki. Lesznek-e a KALOT-nak egészértékű papjai? Ezen fog eldőlni a mozgalom sorsa és jelentősége. Ezért nagyszabású szervezkedés csak nagyszabású lelki megalapozás és beirányzás után indulhat meg. S e probléma itt azért is súlyos, mert világi papokról van szó. Emberekről, kik bent élnek az élet forgatagában, kiknek ott kell lenniök mindenütt, hol a bűn akar jogcímeket szerezni magának, s kiknek éppen ezért igen mély lelkiességre van szükségük, ha el akarják kerülni a lassú megalkuvást. Az érdi Nagytábor csalhatatlan jele volt a magyar papság jóakarátának: ez a papság igényli a paptestvériség egységét, az intranzigens papiséget, s lelkipásztori munkáját a kegyelemre akarja alapozni. Meggyőződhattünk e gyűléseken arról, hogy a magyar papság érdeklődik hivatásának problémái iránt s tud hozni áldozatokat azért, hogy tanulhasson, s több emberré lehessen.

Az összejövetelen a rendezők és házigazda szerepét a

KALOT vezetői töltötték be: P. Kerkai, P. Nagy Töhötöm és a Nép főiskolai Igazgatóság.

Az első és harmadik nap megbeszéléseit Hunya Dániel S. J. spirituális atya vezette. A háromnapos Nagytábor folyamán látogatásukkal tiszteltek meg bennünket: Mihalovics prelátus úr, Nagy Miklós ft. úr, az Egyházi Lapok szerkesztője, valamint Kovrig Béla miniszteri tanácsos úr, ki felejt-hetetlenül szép előadásával tette számunkra emlékezetessé a Nagytábor második délutánját.

Az előadók között hiába keresnénk nagy neveket. Valamennyien a lekipásztorkodó papság fiatalabb rétegéből rekrutálódtak. Ha talán éppen ezért nem is tudtak minden igényt százszázalékosan kielégíteni, hiányukat pótolta ft. P. Hunya Dániel S. J. spirituális, aki a megbeszéléseket a teljes értékű papi lelkiiség síkján vezette. Ugyanő a déli állapotbeli önvizsgálatban s az esti pontokban az igaz papi élet kegyelmi mélységeit tárta föl hallgatói előtt.

Kétségtelen, hogy a háromnapos főjellegét e pontok és állapotbeli önvizsgálatok lényegesen megszabták. Mégsem közöljük ezeket a füzetben, részint azért, mivel ezeknek tárgya önálló egységet alkotott, s nem függött a háromnapos eszmei fölépítésétől, részint és főképen azért, mivel e pontok vázlatos kivonatban nem nyújtanák azt a lelki élményt az olvasónak, amit az érdi hallgatóságból váltottak ki, egész terjedelmükben viszont, egyéb rekollektációs elmélkedésekkel együtt, a papi lelkiiség mozgalmának elősegítésére, önálló formában hagyják el rövidesen a sajtót.

S a résztvevők? „Napirendünk reggel öttől este tízig zsúfolva volt” — olvassuk egy levélben. „Unatkozásra öt percnyi idő sem jutott. Csak másnap, az előadások és hozzászólások alatt tűnt fel, hogy mily értékes emberek körébe kerültem. Papi lelkiiségről, papi lelkiéletéről, papi összetartásról és megújulásról volt szó. De ne gondold, Testvér, hogy unalmas, jámbor szószátyárkodás folyt itt. Ilyen lelkes, a modern apostoli és papi élet után annyira áhítózó papságot még nem láttam együttesben. Hozzászólások, meglátások, tapasztalatok közlése, viták sorra követték egymást, úgy-hogy legtöbb esetben ki kellett tolni az ebéd és vacsora idejét. Amellett ezek a megbeszélések mind a baráti szeretet jegyében folytak le. A második és harmadik napon már mind úgy beszélünk egymással, mintha régi ismerősök, jóbarátok lennénk. Ennek az összeforrásnak bizonyítéka az a határo-

zat, hogy jövőre ezekre a napokra ismét összejövünk... Megszokott külsőségek között mutatkoztunk be egymásnak. Vannak itt — csak később tudtuk meg — esperesek is. Karikagyűrűs papokat is látunk, a görög rítus képviselői...”

A Nagytábor elsősorban papi összejövetel volt, s csak a második napot foglalta le a KALOT-programm. Jellege egész sajátos volt. Megvolt benne a cserkész táborra jellemző katonás fegyelem s bizonyos nomádság: korán kelés, közös háló, közös mosdóhelyiség, esti tábortűz; volt benne valami a lelkigyakorlatból, amennyiben a fő téma a lelki problémák körül mozgott, nem hiányzott belőle a tanfolyamok jellegzetessége sem: sokat tanulhattunk az előadások és megbeszélések kapcsán, volt benne valami a baráti találkozókából is, amennyiben paptestvéri szeretetben, az együvértartozás megélésében töltöttük el e három napot. Voltak benne kidolgozott, gondos fölépítésű előadások és közvetlen természetességgel rögtönzött hozzászólások, elméleti alapvetések és gyakorlati kérdések megvitatása.

Hazánkban eddig még nem találkoztunk ilyen kezdeménnyezéssel. Nem úgy értjük ezt, hogy a magyar papságnak eddig nem lettek volna komoly pasztorációs és lelki problémái. Nem is, mintha a magyar papság előbb nem ismerte volna a paptestvériség követelményeit, vagy nem élte volna át az oltár szolgáinak egymásra utaltságát, vagy nem tudott volna arról az erőtöbbletről, amit a szervezkedés és az egységes kiállítás jelent, hanem, mivel talán eddig ember sem volt, ki vállalkozni mert volna arra, hogy a fegyelem egységébe tömöríti a magyar papságot. Nem jött még el a magyar papság prófétája, ki megrázó és félelmet nem ismerő igazmondással tudná ostromozni bennünk a magyar bágyadtságot, aki apostola volna a magyar klérusnak, kire a hierarchia minden fokozata tisztelettel figyelne föl.

Az érdi háromnaposhoz már sok külföldi kezdeménnyezés adott példát, mint pl. a bécsi Seelsorger Tagung-ok, melyeket az osztrák Seelsorger Institut rendez meg évenként, külön a nagyvárosi és külön a vidéki lelkipásztorkodó papság számára. E háromnapos papi gyűlések iránt oly nagy érdeklődés mutatkozik, hogy az egyes háromnaposok előadásait külön ki is adták. A résztvevők száma 200 körül mozgott; az előadók között látjuk szerepelni az osztrák papság legkiválóbb hittudósait és lelkipásztorait, a résztvevők között pedig a legmagasabb dignitáriusait. Azért nem szo-

morkodunk, hogy a mi háromnaposunkról mindezt nem mondhatjuk el, hiszen a papi gyűlések igazi sikere a lelkek csöndes rejtekeiben dől el. Sőt örülünk, hogy annyi tétovázás után végre a magyar papság is rájött arra, hogy papi öntevékenységet kell kifejtenie, a parancsok, rendelkezések és a körülmények-diktálta többé-kevésbbé kényszeraktivitásokon túl is. — Az érdi Szapáry-kastély, mely mint a KALOT jelenlegi Népfőiskolája, a háromnapos színhelye volt, szintén erre emlékeztetett bennünket. Itt töltötte II. Lajos király a mohácsi csatára virradó éjszakát. Vesznie kellett országával együtt, mert hiányzott az egység. Itt tartották az egyik pinceüregben, megalázó rabságban az egyik Szapáryt, a kastély akkori urát: török iga, idegen járom, elnyomott magyarság; azután az imádság és önfeláldozás költözött e falak közé: jezsuita noviciusok, kik itt szívták magukba későbbi apostolkodásuk kegyelmi energiáit, majd utánuk kontemplatív apácák, kik itt morzsolták le Istennek áldozott életük názáreti napjait. Egység, magyarság, kegyelem, életáldozat: erről beszéltek nekünk az ősi falak. Ezeket a bélyegeket kell viselnie magán annak a papi megmozdulásnak is, mely e napokban az ősi kúria ablakaiból nézett le a Dunára s azon túl a végtelen rónákra, az erdélyi hegyek közé, nézte mindenütt a magyar népet, kereste problémáit, imádkozva fürkészte a róla alkotott isteni terveket és elmélkedett saját elhivatottságáról e néppel szemben. Az érdi Szapáry-kúria kivilágított ablakai sokszor üzentek már a magyar éjszakában. Hol magyar szenvedésről, hol imáról, engesztelésről beszéltek a magyar rónának. Talán most ez az üzenet szállt az éppen visszatérő Erdély, a fegyverben álló magyarság, az árvízsujtotta Alföld felé: Testvérek! Most rólatok tárgyalnak, értetek imádkoznak itten: imádkozzatok papjaitok egységéért!

A Nagytábor célja nem az volt, hogy gyarapítsuk elméleti ismereteinket, hanem az, hogy ismerjük meg egymást, egymás életét, problémáit, szenvedéseit, s így mesterkéletlen módon szakadjon föl lelkünkől a vágy papi egységünk után. Ezt a célt szolgálta minden a háromnapos alatt. Volt liturgia: közös, liturgikus misehallgatás, este szentségi áldás. Volt kegyelmi elmélyülés: minden este elmélkedési pontokat, délben pedig a lelkiismeretvizsgálat anyagát adta ft. P. Hunya Spirituális. Minden félnapnak egységes témaköre volt. Ezt mindig a műsorlapon feltün-

tetett előadó vezette be, előre kidolgozott felolvasással, vagy beszéddel. Azután a társelőadók szóltak hozzá a témához, szintén előre átgondolt és kidolgozott gondolatmenet alapján. Ezután következett a megbeszélés szabad hozzászólások alapján. Ez alkotta a háromnapos lényegét, azért a legtekintélyesebb időmennyiséget is ez foglalta le. A megbeszéléseket ft. P. Hunya Spirituális vezette. Ami az anyagi eszközöket illeti: erről a KALOT magyaros előzékenységgel gondoskodott. A titkárok mindenütt ott voltak, ahol cselekedni, rendezni, segíteni kellett. Ők és kispapok szolgáltak fel az ebédlőben, rendezték a tábortüzet, sőt még főztek is, midőn épp a háromnapos közepén, a szakácsot is behívták. Az egész Nagytábort a katonás fegyelem, áldozatos szeretet, őszinteség, meleg együttérzés, keresetlen egyszerűség, kegyelmi elmélyülés jellemezte. Szerény eszközök ezek a világ szemében, de nagyok az Isten előtt. Nem hallgattunk hírnevcs szónokokat, nem mélyedhattunk el páratlan tudósok gondolatremekeibe, nem volt üdülés számunkra e három nap a félhatos fölkeléssel, egyszerű ágygal, egyszerű, bár jó ellátásával, nem keresték kényünkét libériás inasok, és mégis nagyon jól éreztük magunkat. Mert valahogy megéreztük, hogy most vagyunk igazán papok, midőn e názáreti környezetben nagy papi elvekről s népünk boldogításáról tárgyaltunk.

Lehet, hogy merészség volt e gyűlést összehívni! S a KALOT vezetősége talán benső szorongással várta az első benyomásokat. Mit fognak szólni majd a főtisztelendő urak a szalmazsákhoz... az emeletes ágyakhoz?... Nincs vízvezeték, közös hálóterem, közös mosdóhelyiség, ha valaki írni akart, az ebédlőben vagy az előadóteremben található csak hozzá asztalt. Nem lehet misézni. A kis kápolnában csak egy oltár van. Az egész ház még az átalakítás és rendezkedés állapotát tükrözi. S a megbeszélések: idegen emberek fognak-e tudni őszintén beszélni egymás előtt olyan dolgokról, melyek a papi lélek legmélyébe nyúlnak le. Lesz-e igazi egyetértés? Nem lesznek-e szenvedélyes viták, melyek ahelyett, hogy összekapcsolnák, csak mégjobban eltávolítják a résztvevőket egymástól? Fájó, kiélezett kérdésekről nem fognak-e elhangzani kevésbé megfontolt ítéletek, amelyek miatt egyszersmindenkorra el lehet majd marasztalni e kezdeményezést? Mindezen aggályok ellenére

is összehívta a KALOT a papi Nagytábort. Mert meg volt győződve arról, hogy

1. a vallásos elmélyülésnek az a nagy igénye, mely a modern élet minden vonalán tapasztalható, a papság sorait sem kerülte el;

2. az a nagy igazságszomj és jelleméhség, fejlődési vágy, törtetés az észszerűbb munka és nagyobb eredmény után, melyről a mai élet tanuskodik, észlelhető a magyar katolikus papságon is;

3. a lelki beszélgetés lelki emberek között lehetséges és hasznos, ha rávilágít a lélek mély problémáira, anélkül azonban, hogy profán könnyelműséggel letépné azt a fátyolt, amibe a kegyelem misztériuma egyéni lelkiéletünk végső tényeit burkolja;

4. papi problémák megoldásához nem elég az írott betű, mert az merev, sem pedig a lelkigyakorlat silentiumában való elmélkedés, mert ez csak az egyénnel foglalkozik. Pedig lelke a testületnek is van: közös szellem, mely az egységes gondolkodásmódból, egységes állásfoglalásból, egységes akarati és érzelmi beállítottságból alakul ki, s mely döntően tudja befolyásolni a testület egyedeinek egyéniségét is. Ezt a közös szellemet kialakítani nem lehet külső szuggesztióval, rádió- vagy sajtópropaganda útján. Ide a testület egyedeinek tudatos benső állásfoglalása kell bizonyos eszmék mellett, vagy ellen. S ehhez csak egy út van: a megbeszélés. Őszintén kimondani a nehézségeket, összevetni az észrevételeket, közösen leszűrni az elvi conclusiókat s meghatározni a követendő elvi magatartást. Ha ez sikerül, akkor a testületi szellem önként fog kibuggyanni az egyesek lelkéből s élni fog a communityban.

A KALOT összehívta a Nagytábort, mert mindezt föltételezte a magyar papságról. Föltételezte róla, hogy akar több és jobb lenni, hogy akar öntudatos egységre jutni legnehezebb problémáit illetőleg. S talán mégsem volt merész próbálkozás ilyen meggyőződést táplálni a magyar papságról!

A Nagytábor külső lefolyása eléggé csöndes és kevés változatú volt. Nem szerepeltek a műsorán szenzációk. Imádkoztunk és dolgoztunk. Félhatkor kelés, félórás elmélkedés, közös szentmisehallgatás és szentáldozás, majd egész délelőtt megbeszélés rövid megszakítással. Délben negyedóra állapotbeli önvizsgálat. Délután 3—7-ig megbeszélés.

litánia. Vacsora után közös rekreáció, végül pontok. Az utolsó reggel a community görög liturgiájú misén vett részt, melyet dr. Bába Miklós esperes úr celebrált s közben röviden prédikált is az úniós mozgalomról. A második nap az esti rekreáció helyett tábortűz volt a kastély kertjében, melyen részt vett Kovrig Béla miniszteri tanácsos úr is. A kis ünnepség víg számait rövidesen komoly beszélgetés váltotta fel, s egymásután hangzottak fel aggódó panaszok a magyar nép szenvedéseiről, főképen arról a nyomorról, amelyet a nedves tavasz és nyár okozott.

Ami a Nagytábor benső lefolyását illeti, ennek csak Isten a megmondhatója, ki a szívekbe lát és a kegyelmeket adja. Külső jelekből azonban lehet némiképp erre is következtetni. A résztvevők között teljes volt a harmónia. Soha egy elégedetlen kijelentés nem hangzott el egymással szemben. A megbeszélések medre teljesen katolikus volt. Volt szó ugyan hibákról is, de ez sohasem történt gúnyos, kritizáló, lázongó hangnemben. Megmondottuk azt, ami fáj, hogy azután közösen keressünk rá orvosságot. Az egész együttest a különbségeket nem ismerő szeretet fogta át. Egyházmegyei, beosztásbeli, hierarchikus különbségek fölött valamilyen családias szeretet jellemezte a Nagytábor szellemét. Talán azért, mert igazán paptestvérként léptünk föl e három nap alatt egymással szemben. A megbeszélések az őszinteség jegyében folytak. Nem a retorika, hanem az élet beszélt a felszólalókból. Megismertük és megszerettük egymást.

* * *

Új korszak kezdődött el a katolikus papság történetében. A huszadik század embere új utakra tévedt, új irányokat keres. Szakítani akar mindennel, ami régi, és pedig olyan radikalizmussal, amilyenre a múltban példát alig találunk. Jaj annak, aki biztos útmutató nélkül kerül bele a modern eszmék lebirintusába. Megmérgezi magát is, aki a mai élet minden megnyilvánulását helyes kritika nélkül fogadja magába. De viszont elmarad az élettől, a modern ember lelkivilágától az, aki görcsösen ragaszkodik a régihez és nem képes a modernben észrevenni a fejlődést, az értéktöbbletet.

A mai katolikus papság két világ ütközési pontjában áll. Meg kell őriznie a tradíciókat, át kell mentenie a régi értékeket, az új világba, nem szabad pusztulni engednie sem-

mit, ami isteni, vagy örök emberi, de ugyanakkor meg kell értenie az új idők lelkét is, mely új formákat, új kifejezőmódokat, új életstílust keres. Ma már nem elég, ha a pap benne él az életben, hiszen azok is benne élnek, akiket magukkal sodor ez az ezerszövevényű modern élet, hanem irányítólag kell hatnia, hozzá kell szólnia, oldozgatnia kell problémáit, könnyíteni terhein. A pápai enciklikáknak az a szokatlan nagy száma, amik a legújabb időkben jelentek meg, szintén ezt bizonyítja. Nem elég ismerni az isteni kinyilatkoztatást, s nem elég ismerni a modern életet, hanem meg kell találni azt a kulcsot, amellyel a modern életet meg lehet nyitni az evangélium számára.

A mai világ tele van tanfolyamokkal, mert a mai ember rugalmas, nem akar elmaradni az élettől. A papság is csak akkor fog megfelelni a modern követelményeknek, ha tud elég rugalmasnak mutatkozni az új életigényekkel szemben, ha felismeri a nagy változást, mely körülötte végbemeleg, s ha komoly akarattal készít haditervet a modern idők eszközeivel és szellemében vívott új lelki hadjáratához. Ilyen időszerű haditanácsnak szánta a KALOT az érdi Nagytábort.

A Nagytábor terminusa nem volt szerencsés. De ki látta azt előre, hogy épp augusztus utolsó napjain lesznek a legnagyobb mozgósítások. Többen minden erőfeszítésük ellenére sem bírtak megjelenni, még az előadók közül sem, így Capdebo L., Tóth L., Lengyel L., Magyar K., Pongrácz L. és Vass J. csak a dolgozataikat küldhették be, amiket föl is olvastunk. Sokakat visszatartott a bizonytalan és kényelmetlen utazás, mások viszont nem jöttek el, mert nem hitték, hogy ily körülmények között is beváltsa a KALOT ígéretét. P. Kerkai azonban kimondta: ha tízen leszünk, akkor is megtartjuk a Nagytábort. Az eredeti kb. 120 jelentkező közül mégis csak összejött 45, kik közül nem egy igen nagy áldozatok árán jutott el Érdre. Egyik testvérünk pl. csak azért, hogy a kitűzött előadását megtarthassa, kb. 18 órát utazott s félnapos érdi tartózkodás után már indult is vissza, hogy eleget tegyen lelkipásztori kötelességeinek, melyekhez a zavaros idők miatt nem sikerült helyettest szereznie. Lehet, hogy az ilyen áldozatok s más hasonló, melyekkel elszánt lelkek segítették az érdi tábort, esdették ki azt a sok kegyelmet, ami oly nagy erővel dolgozott bennünk e három nap alatt.

Főtisztelendő Testvér! Szeretettel adjuk most kezébe a háromnapos anyagát. Olvasgasd s elmékedjél fölötté azzal a jóakarattal, amellyel az egyes témák előadói tárgyukat kidolgozták. E füzetnek minden sorát a magyar papság és a magyar nép szeretete ihlette. A magyar népé, mely csak akkor lesz boldog, ha lesznek szálfegyéniségű papjai, s a magyar papságé, mely csak akkor lesz képes népét boldogítani, vezetni és megvédeni, ha összefog s áttörhetetlen falanxként menetel közös célja felé. Ha ott voltál Te is az érdi Nagytáboron: neked szól elsősorban ez a szerény füzet! Legyen ez emlék, mely beszél kegyelemről, nagy isteni elhivatottságról, paptestvéri szeretetről. Ne csak egyszer olvasd végig, hanem legyen jóbarátod, kivel gyakran találkozol, s megerősödöl jelenlétében. Ha nem voltál közöttünk az érdi Nagytáboron: szeretettel gondoltunk Reád is e füzet összeállításakor. Örölnénk, ha e szerény dolgozatok olvasása nyomán Benned is kialakulna a nagy gondolat: nekünk, magyar katolikus papoknak egyesülnünk kell! Kérjük a Szent Szívet, gyújtson világot értelmedben és tüzet szívedben ezzel az eszmével szemben. Ha e füzet elolvasása nyomán úgy éreznéd, hogy ez meg is történt benned, gazdag jutalmat kaptunk a Szent Szívtől csekély fáradozásunkért.

A NAGYTÁBOR RÉSZTVEVŐINEK NÉVSORA.

(A címek és beosztások a Nagytábor időpontjának megfelelő állapotokat tüntetik fel.)

- Andrisz Rezső plébános, Komját.
Dr. Bába Miklós g. k. parochus, esperes, Hosszúpályi.
P. Békési István S. J., Kassa.
Boldizsár Zoltán esperes, Kaposvár.
5. Bugledits János plébános, Berhida.
Elm György teológus, Püspöknádasd.
Etzl István káplán, Szentbalázs.
Farkas Sándor esperes, Nova.
Greksa József káplán, Miske.
10. Gyeginszky Ferenc plébános, Becsehely.
Gyöngyösy István káplán, Kiskunmajsa.
Halász Endre káplán, Lajosmizse.
Haller István káplán, Felsőrajk.
Havass Géza káplán, Makó-Újváros.
15. Horváth István segédlelkész, Répceszemes.
P. Hunya Dániel S. J. teológiai tanár, spirituális, Szeged.
Kardos Lajos káplán, Csatár.
Keresztes Adám lelkész, Komlóska.
P. Kerkai Jenő S. J., Budapest.
20. Kiss Ferenc káplán, Elek.
Kiss László káplán, Udvard.
Kocsis József plébános, Encs.
dr. Körmeny József káplán, Zalaszentgrót.
Kovács Pál lelkész, Ladánybene.
25. Krajnai Hudolin Lajos káplán, Csanádpalota.
Libor István plébános, Gádoros.
Lulier Imre teológus, Kelenvölgy.
Mátyás László káplán, Csesztreg.
Miklós István segédlelkész, Makó-Belváros.

30. Nagy Miklós, Budapest.
 P. Nagy Töhötöm S. J., Budapest.
 Nemes Antal káplán, Iharos.
 Novák István káplán, Mernye.
 P. Perényi József S. J. kisegítő lelkész, Nagykapornak.
35. Pogátsa János esperes, Gyarmat.
 Révész Ferenc káplán, Zsigárd.
 Ruck György káplán, Kistelek.
 Rupp Pál h. lelkész, Majsajakabszállás.
 Szabó M. Lajos plébános, Táp.
40. Szakács József káplán, Makó-Újváros.
 Szigetvári Gábor, Rapp.
 Tóth Zoltán, Ebed.
 Varga Imre, Hercegszántó.
 Varga Lajos lelkész, Somogytarnóca.
45. Véber Lajos teológus, Mérk.

ELSŐ NAP DÉLELŐTT.

Központi téma: A közeljövő beérkezett papjának lelki alkata.

A) *Előadások.*

Előadó: P. Perényi József S. J. nagykapornaki káplán.

Társelőadók: Ruck György kisteleki káplán.

Dr. Pongrácz Lóránt eleki káplán.

Lengyel László debreceni káplán.

I. P. Perényi József S. J. előadó:

A mai kor beérkezett papjának lelki alkata.

Minden kornak megvolt a maga jellegzetes embertípusa, s éppen ezért minden kornak megvolt a maga jellegzetes apostoltípusa is. Az igazi lelkipásztor mindig modern. Elévült formákkal, levetett ideológiákkal, lelkipásztori munkát folytatni, lelkeket megnyerni nem lehet. A lelkipásztornak legfontosabb taktikája: a másik ajtaján menni be és a sajátján jönni ki. Tehát az alkalmazkodás, a felebarát problémáira való ráhangolódás, a megtérítendővel a lehető legvégső határig való közös nevezőre jutás, a hozzávaló hősies és okos hasonulás, előfeltételei minden lelkipásztori munkának. Ezt látjuk az Isteni Üdvözítőben is, ki mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt kivéve. Ha tehát a mai kor apostolának a lelki képét keressük, ismernünk kell a mai kor emberét, összes tendenciáival, értékelésével, vágyaival együtt.

Súlyos korban élünk. S ez a kor hozzánk, papokhoz kiált segítségért, a mi sorainkból várja a szabadítót. S nekünk, mikor e jajkiáltást halljuk, papi öntudattal kell eltelnünk: mi ezt a kátyuba jutott emberiséget meg tudjuk menteni, és csakis mi tudjuk megmenteni. XI. Pius pápa mondja e súlyos felelősségre figyelmeztető, de egyúttal optimizmusra is serkentő szavakat: „Isten segítségével az emberiség sorsa

kezünkben van“. Csakis a katolikus pap lehet az irgalmas szamaritánus, ki olajat és bort önt a mai ember sebeibe. S ez nem üres öntudat és melldöngetés. Mert a katolikus papnak küldetése van a mai emberhez. Egy modern népvezér küldetése eltörpül egy katolikus pap küldetése mellett. Mert a papot Isten nemcsak küldi, nemcsak követségben önmaga helyett s önmaga nevében küldi, hanem a katolikus papban maga Isten jár körül, tanítván és jót cselekedvén. A papi karakter révén ugyanis a pap bizonyos egységbe lép Krisztus hypostasisával, valamiképen hasonló módon ahhoz, ahogyan Krisztus szent embersége egységben volt a második Isteni Személlyel. Az első tétel tehát, amit előljáróban le kell szögeznünk: nincsen a földön ember, akinek csak megközelítőleg is volna olyan hatalmas és hatékony küldetése a mai emberéhez, mint a katolikus papnak. A másik tétel, amit előljáróban szintén le kell szögeznünk, az elsőből következik: a papnak van ugyan a legnagyobb küldetése a földön, de az ő vállait terheli a legsúlyosabb obligatio is: övé a Krisztus egészen, de neki is Krisztusénak kell lennie egészen. Életáldozat: ebben a szóban foglalható össze tömören a papi kötelesség: a papnak egész személyét, minden törekvését oda kell adnia Krisztusnak, hogy benne és általa folytatódjék és betetőződjék Krisztus megváltói működése. Ez a két tétel: a hivatásába vetett sziklaszilárd hitből fakadó, mindent elsodró öntudat és mindent felemészítő áldozatosság, az az alap, amely följegositja a papot, hogy hozzászóljon a mai ember problémáihoz. Ha ez hiányzik, a pap nemcsak kialakítani, de mégcsak megérteni sem képes az igazi pap lelkivilágát és minden ilyen törekvést másokban gúnyosan fog megpecsételni és elítélni, mint tűzást, vagy mint az igazi papi szellem hiányát.

I.

A mai ember egyik jellemvonása az anyagiasság és evilágiság.

Az állástalanság miatt a mai fiatalság életproblémája az elhelyezkedés gondja. Nagy tömegek élnek olyan életkörülmények között, hogy szinte egész életüket kitölti a betevő falatért vívott küzdelem, a jobb módban levőket pedig a mai kor sok raffinált szórakozása, anyagi élvezete csábítja. A nagy nyomorúság, földhözragadtság és a nagy mohóság, ezek jellemzik a mai ember viszonyát az anyagiak-

hoz. A mai ember nem látja már a pénznek, a vagyonnak az Istenhez való viszonyát, elbűvölt tekintettel néz az anyagi javak felé, mohón sóvárog utánuk, mert minden problémájának megoldását tőlük várja. XI. Pius pápa kijelenti, hogy a mai gazdasági válságnak lelki krízis az oka: A baj legmélyebb oka a világ mulandó javainak az örök javak fölé való helyezése. A romlott emberi természetnek a legmélyén gyökerezik ez az anyagiasság, a mai emberben pedig még inkább fokozzák ezt a körülmények. Maga a pápa ezért nem tör pálcát a mai ember fölött, hanem inkább menti őt s szomorúan állapítja meg: „A jelenkor társadalmi és gazdasági viszonyairól túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy az emberiség nagy részének rendkívüli módon megnehezítik az egyedül szükségesnek, az örök üdvösségnek a keresését“. Megnehezítik, mert 1. elkészerítik a mai embert. Márpedig az elégedetlen, keserűséggel eltelt lélek az ördög szántóföldje. 2. A megélhetésért vívott nagy harc anyagiassá teszi a mai embert és elrabolja érzékét a természetfölötti kincsek iránt. 3. Az anyagiakban való nélkülözés egyik oka katolikus társadalmunk egyik rákfenéjének: a születések szabályozásának. 4. A szegénység, melyet ugyanakkor az anyagiak után való sóvárgás tesz elviselhetetlenné, előbb-utóbb elvisz a bűnhöz, vagy legalábbis a gerinctelenséghez. 5. Végül a jelen anyagi körülmények magyarázzák meg sok vonatkozásban a mai embernek egyházellenes érzületét is: a) Nem érti a papi vagyont, mert nem látja célját és hasznát. b) Gyűlöli a papi vagyont, mert mint Marx, ő is azzal méri a teljesítmény értékét, hogy mennyi munka, fáradság, verejték kristályosodik ki benne. Jövedelmeket, melyek előjogokon alapulnak, búsás fizetéseket, melyek automatikusan folynak be bizonyos címek, állapotok, méltóságok után, ezeket megérteni nem képes. c) Az egyházi vagyon nagy szálka a mai ember szemében. A papra úgy tekint, mint a gazdag osztály egyik képviselőjére s hajlandó föltételezni róla a farizeizmust. Nem tudja meglátni benne a szegény Krisztust, s ha minden egyéb papi botlás iránt tud megértő és sokszor elnéző is lenni, e ponton megbocsátani és felejtteni nem tud.

Milyen tulajdonságokat tételez fel mindez a papban, ki a mai kor apostola szeretne lenni?

Mivel itt mindent elvakító szenvedélyről van szó, ezért a mai embernek fejbevéágóan világos argumentumra van

szüksége, hogy egyáltalán némi belátásra is jusson a keresztény tant illetőleg. A mai ember ezen alapsebének elsődleges orvossága a papnak a szegénysége, anyagiokról való lemondása, anyagi érdekektől való függetlensége. Ma az emberek a pap természetfölöttiségét a szegénységén mérik le. Az önkéntesen szegény pap kivédhetetlen apológia. — *b)* Ami még ennél is több, a pap mutassa be az anyagiak helyes felhasználásának a módját. Régi vád az Egyház ellen, hogy míg a mennyet prédikálta, elvesztette a földet. Pedig a mai ember, épp a modern kor technikai csodái miatt sejti, hogy az anyagi világ is nagy isteni terveket rejt magában. S az Egyháznak vagyona mindig lesz, s kell is, hogy legyen, hiszen szükséges, hogy az anyagi javak is beálljanak az Isten szolgálatába. Csakhogy az anyagi javak helyes felhasználásához nagy bölcsesség, kegyelemtől vezetett világos ész, lemondás szelleme, abszolút céltudatosság, és mindennek az Istenre vonatkoztatása szükséges. XI. Pius pápa a mai nyomorúság orvoslását a szívek gyógyításával akarja kezdeni, mert szerinte a mai gazdasági nyomor oka nem az anyagi javak hiánya, hanem az, hogy a javakat nem tudják Isten akarata szerint felhasználni. Ezt kifogásolja a mai ember az egyháziakban s erre kell a papnak saját hősiek példájával megtanítani a világot. — *c)* A mai ember evilágiságával szemben a mai kor apostolának telve kell lennie természetfölöttiséggel. A papnak saját életén kell bemutatnia, hogy az örök javak csakugyan értékesebbek a földi kincsek-nél, hogy mennyei kincsek gyűjtésén kell fáradozni, hogy nem szabad aggódni a holnap fölött, mert ki ruházza a mezők liliomait, nekünk is gondunkat viseli. Olyan ígék ezek, mik sokaknak épülésére, de sokaknak megbotránkozására is tétettek. S hogy milyen hatást váltanak ki ezek az ígék, az erősen függ a pap természetfölötti átütő példájától is. Az Egyház szociális tanítását anyagi papok nagyon le tudják járatni és csak átütő természetfölöttiséggel rendelkező papok fogják diadalra vinni.

II.

A mai ember második jellemvonása a demokratizmus.

Minden kor történelmében szerepet játszottak a tömegek, a mai korban azonban egy új, lényegesen más tömeg van kialakulóban. Falvak, városok, országok, kontinensek sorompói eltűntek, régi osztályok előjogai, történelmi, tár-

sadalmi válaszfalai leomlottak, világvárosok létesültek, hol az embereknek százezrei élnek egymás mellett szinte azonos életformában, a falu népe bejár a városba dolgozni, a város lakossága kijár falura nyaralni, weekendezni, az alsóbb rétegekből sokan fölnyomultak a felsőbbekbe: mindez a különböző társadalmi rétegek olyan keveredését idézte elő, amire példa a történelem folyamán eddig még soha nem volt. Nem más ez, mint a demokrácia gondolatának diadalmas előretörése és győzelme az arisztokrácia fölött. Eddig a politika, tudomány, művészet, utazás kevés kiválasztottak privilégiuma volt. Ma már a politikában a nép kegyét keresik, a művészetet közkinccsé tette a rádió, film, grammofon, a tudományt népszerűsíti a napisajtó. Tetőfokra emelte ezt az eltömegesedést a pénz kultusza. Azt szokták mondani, hogy ma pénzért mindent meg lehet vásárolni. A mai tömegtermelésnek reklámokkal, ragyogó kirakatokkal, jelszavakkal, szellemes ötletekkel sikerült olyan nagyra csigázni az igényeket, hogy ma az emberek nagy tömegei sóvárognak az élvezet, a fényűzés és az ezeket lehetővé tevő pénz után. Soha semmiféle eszme akkora tömegeket át nem fogott s a maga vonzási körében nem tartott, mint ma a pénz. Itt minden nemzetiségi, faji, társadalmi, kulturális különbségeken átcsapó egységesítő erővel állunk szemben. Nem csoda, hogy ez az értékelésével egy irányba felé fordult tömeg egyetlen alaptípus felé sodródik. S mi jellemzi ezt az új alaptípust? Az, ami a tömegcikkeket: egyszerűség és észszerűség. A mai ember használati tárgyaiból bár igen sokszor hiányzik az alkotó, a tervező egyéniség melege s kicsap belőlük a gép, a szériagyártás hidege, mégis kényelmesek, praktikusak, könnyen kezelhetők. Ez a racionalizmus az a nívó, amelyen találkozunk a mai kor minden rétege. Ez a törekvés teremti meg a modern, világos, vastraverzes, egyszerű külsejű épületeket, ez emel tágas templomokat csekély összegekből, ez törli el az öltözködésben a frakk, cylinder stb. kínos eleganciáját, ez akar mindent egyszerűvé, áttekinthetővé, könnyen kezelhetővé tenni. A mai ember elve: tantum valet, quantum probat. Az érték előtte nem a külső máz, hanem az általa fölfedezett igazi, benső érték. Amik a barokk embernek imponáltak, azok a mai embert már egyáltalán nem szédítik meg, nem ragadják magukkal, nem kápráztatják el a hűvös, lényegét fürkésző tekintetét. A barokk kor külső maradványai már csak bosszantani tudják a mai embert, ki egy-

általán nem képes már megérteni azt, hogy a tekintély-növeléssel hogyan függenek össze az olimpiai magaszt, a főúri exkluzivitás, a gazdagság kifelé való csillogtatása, és a merev szertartásosság. Ezt nekünk, magyar papoknak, nagyon jól meg kell értenünk. A külföldi papság tekintélyes része már régen fölfogta e probléma jelentőségét s mi még mindig hajlandók vagyunk azt hinni, hogy papi tekintélyünk leghatásosabb biztosítékai a külső elegancia, az úri élet-nívó, a választékos ízléssel berendezett lakás, a méltóságos barátok, a jól szituált pozíció, a társadalmi címek és elő-jogok. Pedig hiába bújunk e kulisszák mögé: a mai ember éles, kritikus pillantása behatol e külsőségek mögé és ahol sok külsőséget lát, ott hajlandó kevés tartalmat tételezni fel. A modern ember már nem áll a tekintély alapján. Számára nem az a nagy, akit nagynak mondanak a kulisszák, hanem aki mellett nagy jellem és nagy külső cselekedetek tesznek tanúságot.

Mi legyen ezzel szemben a pap állásfoglalása?

Ezt a demokráciára való törekvést lényegében elítél-nünk nem szabad. Az osztályok küzdelmének a megszünte-tése: ez a Quadragesimo Anno egyik célkitűzése. Jöjjön a hivatásrendiség, hol az Isten-akarta szent kapocs, az élet-hivatás keretén belül egyesül gazdag és szegény, tőkés, tisztviselő és munkás. A pápa ki meri mondani, hogy a tár-sadalom megreformálásában a legfontosabb szerepe a szo-ciális igazságosságnak és főképen a szociális szeretetnek van. Csakis a szeretet tudja egyesíteni a szíveket. Ennek a szeretetnek hivatott munkása és táplálója a pap. Ő az, aki egy osztályhoz sem tartozik, mivel még a családi élet bilin-csei sem tartják lekötve, ő az, aki egyenlőképen minden-kié, mivel mindenkit üdvözítenie kell. De elsősorban is kell, hogy a pap a szegények papja legyen.

III.

A mai ember harmadik jellemvonása a megalkudni nem tudás.

Totalitás! Ez a ma jelszava. A mai ember akármit is csinál, azt egész énjével, egész lényével csinálja. Egész énjével hajol az autó volánja fölé, mikor élete kockáztatásáig merészen vezet. Egész énjével tud küzdeni egy világrekor-dért, egész énjét, egész életét rá tudja tenni egy eszmére,

egy nemzeti, társadalmi, vagy politikai programra. Ezzel, vagy ezen! Nem ismer félmegoldásokat, nem ismer alkut az ellenféllel. Ma az egész világon a különféle totalitások ütnék táborot s készülnek döntő harcra egymás ellen. Ma, amikor nagy nemzetek életéről és haláláról, óriási világbirodalmak és világhatalmak történelmi sorsának végső megpecsételéséről van szó, amikor tehát fölmérhetetlen értékek forognak kockán és pusztulnak el, ma gúnyos mosollyal utasítanak vissza minden ajánlatot, ami békés elintézés volna ugyan, de csak félmegoldás. A mai ember megalkudni nem akar és nem tud. Titáni erőfeszítéseknek vagyunk ma a tanui, amelyek a társadalom szerves emberközösségbe való kalapálásán fáradoznak, az egyik vagy másik totalitás égíse alatt. Új világnézetek, új mitológiák bontakoznak ki, melyek a maguk totalitásával az élet minden vonatkozása fölött uralkodni akarnak. S mivel a mai ember konkrét, azért eszmévilágát megszemélyesítve szereti látni. Vezéréhez, kollektív akaratának letéteményeséhez rendületlenül hű tud lenni, még akkor is, ha vele szemben fölényben van. Csak egyet kíván meg tőle: legyen áthevítve az eszme tüzétől, s a megnemalkuvás lendületével sodorja a reá esküdt tömeget az áhított közös cél felé.

Ebből is láthatjuk a mai kor igényét a pappal szemben. A mai kor totális papot, totális hitet, totális kereszténységet kíván.

A mai ember minden áron nagy értékű és boldog világot akar teremteni itt, ezen a földön és e földi érvényesülésen keresztül akarja elérni az örök boldogságot. Meg kell ezt egészen értenie a papnak. Hiába is nem értené és hiába is ágaskodnék ellene. A mai embernek ez a lélektani beállítottsága követeli a paptól azt a realizmust, amely szolidáris tud és akar lenni minden észszerű emberi kibontakozással szemben. A papnak igazán emberi embernek, totális embernek kell lennie. A sajátosan modern ember azonban nem tud megállni az anyagi jólétnél és a szellemi kultúrájánál. Még mélyebb, kincsesebb értékeket keres. Ezért vonzza őt oly nagyon a személyiség fejlett etikuma, a jellem totalitása. Csodálatos lehetőségei vannak a papnak ahhoz, hogy a modern embernek ezt a mélyen reális igényét kitöltse. Nincs ugyanis fejlettebb egyediség és jellemiség, mint a legmagasabb és a legszentebb értékek szolgálatában, s ugyanakkor a közjóért

önzetlenül ledolgozott és föláldozott papi élet: a totális kegyelmiség. Hát ez a kincs kell legfőképpen, leglényegesebben, döntően lenyegesen a jövő emberének.

Rajtunk múlik, hogy ezt a kincset megadjuk-e a jövő kincséhes emberének, vagy sem...

Egy pillanatig sem ringathatjuk magunkat abban a meggyőződésben, hogy a közeljövő emberének Krisztust egészen nekivalóan adni valami igen egyszerű dolog.

Talán egy kornak sem volt nehezebb Krisztust egészen királyává tenni, mint a mainak.

Talán egy korszak papsága sem állott még olyan feladatok előtt, mint a mai.

Ha nem akarunk nagyképűsködni, akkor be kell vallanunk, hogy a közeljövő beérkezett papjáról alkotott e jellemkép csak vázlatyszerű.

Bízunk azonban abban, hogy ez a vázlat igaz.

II. Ruck György társelődő:

A pap mint ember.

A mai idők világi papja másképp áll a világgal szemben, mint akárcsak még a közelmúlté. A pap valahogy idegen lett ennek a világnak. Hangsúlyozom, nem a botrányt okozó, hivatását megszegyenítő papi alakról van szó. Az itt számításba sem jön. A Krisztus tanítását élve hirdető pap is egyre gyanúsabb lesz e világnak. Nietzsche az antikrisztus prófétája, az ő „Zarathustrá“-jában „megszálltaknak, megjelölteknek“ nevezi az ilyen papokat, akiket alapjában véve sajnál, mert úgy látja őket, mint akiket „béklyókba vert az, akit ők Megváltónak gondolnak“, majd kitör belőle: „Bárcsak megváltaná őket valaki megváltójuktól“.

Ha nem is beszél mindenki úgy, mint ez a modern pogánypróféta, de a hívek részéről is tapasztalhatunk bizonyos bizalmatlanságot papjával szemben. Miért van az, hogy civilnek sokszor inkább hisz, mint papjának?... A papnak mégis be kell töltenie Krisztustól kapott küldetését e világban: tanítani, közvetíteni és megszentelni. Meg kell hogy találja azt a módot, amellyel a hívek közelébe férközhetik, amellyel papi küldetésében a mai idők követeléseinek megfelelően helyt állhat.

Ha valakinek, akkor a papnak, aki mindenkor élő emberekkel foglalkozik, szemmel kell tartania a világ-szellemet, kezét rajta kell tartania az élet ütőerén. Aki némileg is ismeri a ma emberét, az kétségtelenül megállapíthatja, hogy ez az ember az egyenes valóságot, a realitást szereti. Szereti a természetet, a valóságot, nem a lényegéből kifordítottat, utálja a kétszínűséget, a farizeizmust, a természetellenest.

A papban is elsősorban azt akarja látni, aminek születt, az embert, és pedig a tökéletes embert, minden természetes emberi erénnyel, amit talán a Gentleman fogalmával fejezhetnek ki. Ne felejtsük, a természetfeletti a kegyelem nem nélkülözheti a természetet, a természetes etikát, *gratia supponit et perficit naturam*. Ezért a szent is és a pap is ember, de magasabbrangú, tökéletesebb ember kell, hogy legyen.

Minthogy csak férfi lehet pap, misem természetesebb, minthogy a papnak valóban férfinak kell lennie. Mint pap is férfi legyen, férfi beszédében, tetteiben és egész magatartásában. Csak az őszinte, egyenes férfi, aki nem a gyáva menekvésben, rejtőzködésben éli le életét, hanem tud harcolni, küszködni és szenvedni — abból lesz egyéniség. És ilyenekre van szüksége ma az Egyháznak.

Jellemző erre egy német író vallomása pap ismerőséről: „Először nem hittem neki, csak azért, mert pap volt és csak később lelkesedtem érte, amikor láttam, hogy mily nagyszerű ember“.

A mai generáció csak férfi által engedi magát vezetni. A kereszténység ellenségeinek közismert szemrehányása és rágalma az, hogy az Egyház nem egyéb, mint a gyengék menedékhelye, akik a kemény valóság előtt egy más életbe menekülnek. A papok között is vannak olyanok, akik csak azért választották ezt a pályát, mert ezt biztos menedéknek vélték. Nem volt bátorságuk nekivágni az életnek, nem bíztak saját erejükben, hogy az élet szabad konkurenciájával meg tudnak birkózni és ezért az ordo sacerdotális biztos kenyérkosarához kötötték magukat. Ezeknek aztán nem is jelent mást a papi pálya, mint megélhetést, karriert, a plébánia pedig nem egyéb, mint „javadalom“, amelynek kihasználásáról aztán gondoskodnak is. Az ilyen személyek nem is fogják a reájuk bízott lelkek ügyét egy lépéssel sem előbbre vinni.

A pap legyen férfias egyéniség, aki ki is mer lépni a templom és sekrestye hűvös berkeiből. Necsak a templomban beszéljünk, ott is legtöbbször az amúgy is agyonpasztorált jámbor lelkeknek. Kint az életben találjuk meg újra a hidat, amely sok lelket újra Krisztus felé vezethet. Legyen bátorságunk szemébe nézni a világ sokszor hallatlan nyomorának, akkor nem fogunk oly könnyen magahitten pálcát törni a templomkerülők és papgyalázók fölött.

A pap legyen férfi, akiben megtestesülnek a férfierények: bátorság, egyeneslelkűség, nyílt őszinteség, szabadság szeretet, nemeslelkűség, tárgyilagosság, aki mindenkor ura marad szavának és ítéleteiben meggondolt, egyszerű: Jellem. Csak jellem kap bizalmat alattvalóitól. Legyen Vir Dei mint a hithirdetők, Isten embere, aki nem hajt tér-det emberek előtt.

Önkénytelenül is eszünkbe jut, hogy így talán hamis vágányokra is terelődhetünk. A papi élet egyik nagy veszede lme t. i. az, hogy magányában könnyen besavanyodik, megkeményedik, szívtelen agglegénytempót vesz fel, akinek se szíve, se lelke nincs már híveihez. Ne felejtsük, férfiasnak lenni nem azt jelenti, hogy szívtelenek, durvák legyünk!

Igen nagy jellemhiba, amit férfinak alig lehet megbocsátani: a hazugság. A hazugságnak több formája van és mindegyik óriási hiba, amit papnak nem lehet elnézni. Nemcsak a direkt hazugságra gondolok, hanem a képmutatás, alakoskodás, farizeizmus ezerféle fajtájára, amittől mi papok — sajnos — nem vagyunk eléggé mentek. Különösen gondolok itt a vizet prédikáló és bort ivó papságra. Isteni Üdvözítőnk talán a legszarkasztikusabb gúnnyal, kíméletlen szigorral ostromolja az ilyeneket, a „dicunt et non faciunt“ embereit, akik szívesen veszik a köszönéseket a piac sarkán, szívesen elfoglalják az első helyet, valójában azonban nem érnek többet, mint a fényesre mázolt koporsók. Krisztus papjaira pedig ez áll: „Luceat lux vestra coram hominibus“ (Mt. 5, 16), és pedig: „Vos estis lux mundi!“ (Mt. 5, 14.) Ezért figyelmezteti az Egyház már a lektorokat szentelésük alkalmával: „Amit ajkatokkal hirdettek, azt szívetekkel higyjétek és cselekedeteitekkel meg is valósítsátok“. Félre ne értsük azonban, hogy mi is tulajdonképen a példaadás. Lehet ez a legszemtelenebb farizeizmus is, aki tesz valamit azért, de csak azért, hogy „példát mutasson“ másnak. Ez aztán tényleg csak mutatja a szépet, mint a kirakatos bábu, de amit mutat.

az nem valója, nem élete. Az igazi férfias papi élet maga a példa, aki sohasem gondol arra, hogy neki jó példát kell adni, viszont mégis mindig úgy cselekszik még legelzártabb rejtekében, mintha Isten színe előtt állna.

A papi tevékenységnek igazi átütőereje, a papi lelkipásztori munka értékes eredménye azon múlik, hogy a pap azt cselekszi-e, amit mond?

Testvéreim, a hazugságnak egy meglehetősen rejtett, de annál veszedelmesebb fajtája az önmeghazudtolás, az önámítás, önbecsapás. Ez annyira természetévé lehet sok embernek, hogy az egész élete irreálissá lesz, egész élete egy hazugság, amit ő maga tud legkevésbé megismerni, ellenkezőleg, azt hiszi, hogy egyedül őt nem fedezi fel a világ, az ő tehetsége, az ő erénye, világreformáló módszere marad az ismeretlenség homályában.

Ennek a bajnak elkerülésére igyekeznünk kell megismerni önmagunkat. Kívülről, a tárgyilagos szemlélő szemével nézzünk önmagunkba nap-nap után. Lelkiismeretvizsgálásunk abból az elvből induljon ki, hogy az Istennek kell felelnünk, nem önmagunknak, vagy lelkiismeretünknek, amely téves is lehet. Legyen bátorságunk, hogy szemébe nézzünk cselekedeteink indítókainak: nemde, legtöbbször a körülmények, a skandalumtól való félelem, a világ tetszésének megnyerése azok, amik indítanak minket a jóra. És ha ezek sem volnának, ugyan mi mindenre képesek nem lennénk sokszor! Ha egyszer önszeretetetől mentesen szemléljük magunkat, megdöbbenve vesszük észre, hogy mennyire állunk már a szentelés utáni kezdet lelkes álláspontjától! Bizonyos hajlamok, szenvedélyek mennyire beleették már magukat természetünkbe! Sokszor egy álom mutatja meg nekünk a tudat alá nyomott igazi énünket. Éjtszakai álmod sokszor megmondja neked, hogy ki vagy és mire vagy képes. „Örüljön az, aki még álmában is képtelen bünt elkövetni“. (Hirsch: Moral II. 216.)

A tárgyilagos ember őszinte elsősorban önmagához. A keresztény ember, mégkevésbé a pap, sohasem lehet a tökéletesség szempontjából megelégedett önmagával. Farizeus az, aki azt mondja magáról, hogy már tökéletes. A pap is bűnös ember, de az a bűnös legyen, aki soha sincs megelégedve önmagával, a nagy apostollal együtt ő is érzi állandóan a kísértés tövisét, vele együtt kiált fel: én szegény ember, ki szabadít meg engem a test vagy akármi más

kísértés tövisétől? Az a bűnös ember legyen a pap, aki bűnösebbnek érzi magát, mint a vámos és mégsem húzódhatik meg a templom sarkában, hanem elől, az oltárnál kell állnia. Az ilyen bűnösnek lesz barátja Krisztus. Az a pap, aki így tekinti magát, másképp néz arra a szegény bűnös emberre, ő maga is szenved annak bűne alatt és amilyen vágygal kívánczik ő maga a megváltás után, olyan igyekezettel fog másokat is a Jó Pásztor felé terelni.

Ha korunk emberére hatni akarunk, akkor mi magunk is legyünk emberek. Olyan időknek nézünk elébe, amikor a pap befolyása a népre egyre inkább a pap személyétől és egyéniségétől lesz függővé. Ez pedig egyre több felelősségtudattal kell, hogy eltöltsön bennünket. Bár tudjuk, nem felejtettük el Krisztus szavát: „én mindenkor veletek leszek“. De mintha ma különösen aktuális kezdene lenni Guardini mondása: „Isten mintegy a mi kezünkre bízta az ő becsületét, nekünk azt meg kell védenünk“. De nem béresszellemmel, ezzel nem fogjuk teljesíteni a ráncmért nagy feladatot. A béres a bérért dolgozik, ha veszély van, megfutamodik, nekünk a szabad lovag módjára kell helytállanunk a küzdőtéren, aki nem tekint jutalom vagy elismerés felé, hanem egyedül és kizárólag az ügyért harcol. Ez kell, hogy legyen a ma és a holnap fiatal papságának a lelkülete, szelleme. István, Lőrinc, Sebestyén vértanuk szelleme ez, amely mindig győzött, ha hordozói bele is haltak.

III. Dr. Pongrácz Lóránt társelőadó:

Milyen legyen a közeljövő igazi lelkipásztora? —

A feleletet megadja rá a pap hivatása: Mediator inter Deum et homines. Ideális lelkipásztor az, aki mindkét pólusba tökéletesen bele tud kapcsolódni.

1. A pap mindenekelőtt Isten részéről legyen a kegyelem készséges közvetítő eszköze.

1. A pap Isten kezében eszköz. Eszköz úgyannyira, hogy a jelen üdvrendben Krisztus műve pap hozzájárulása nélkül végrehajthatatlan lenne. A megváltás isteni művének sikere vagy kudarca jórészt attól függ, hogy a pap mennyire készséges eszköz Isten kezében. Krisztus ránc bízta magát.

Ez a tény nagy kitüntetés, de egyben súlyos felelősség is. A ránc bízott feladat Krisztus személyével való lehető legnagyobb azonosulásunkat követeli. A papnak valóban

alter Christusnak kell lennie. Ez legyen gondolatvilágunk középpontja, cselekedeteink mozgató rugója, — akár saját önállóságunknak is a teljes feladásáig.

Ugyanide vezet egy másik megfontolás is. A pap Isten országát építi, a természetfeletti világot. Ehhez a munkához a legkiválóbb tehetség is elégtelen önmagában véve. Az emberi erő elégtelenségét a Szentlélek ereje pótolja. A Szentléleknek pedig annál inkább lesz a pap használható eszköze, minél inkább ki tudja kapcsolni az én-t a maga földi vágyaival és lesz készséges befogadója az Ő kegyelmének.

2. Vizsgáljuk részletesebben, mit jelent az: a pap legyen készséges eszköz Isten kezében? — A) (Negative.) Azt jelenti, hogy el kell távolítanom magamból minden öncélúságot; tehát

a) elsősorban is nem kereshetem a magam kényelmét. — Az apostol élete kemény élet, s főleg akkor, amikor ezrek, százazrek, sőt milliók áldozzák fel magukat és dobják oda életüket lényegesen evilági célokért, egyenesen korszerűtlen jelenség volna az a pap, kinek vágyai netovábbja egy nyugalmas jó kis plébánia, minél kevesebb dologgal, jó tarokkpartnerekkel, nyárspolgári kvaterkázással és minél tekintélyesebb jövedelemmel. A papi ascesis itt mutatkozzék leginkább: az elkényelmeskedés elleni küzdelem legyen egyik leglényegesebb önmegtagadásunk, mely minden munkánkat fűszerezi.

b) Nem kereshetem továbbá a vagyont, az anyagi jólétet. — Az Üdvözítő élete az igénytelenség élete volt s ilyen életet kell élnie a modern papnak is. A pénz, a vagyon és a jólét mértéken felüli értékelése és gyakran a hivatás-szereteten felüli méltánylása, a földi javak mohó gyűjtése és élvezése áthághatatlan szakadékot mélyít a javakban dúskáló pap és a rongyos, inséget szenvedő hívői közé. Az Egyház iránti ellenszenv talán semmiből sem forrásokozik inkább, mintha a megélhetéséért keservesen megdolgozó tömegnek azt kell látnia, hogy lám, a szegény és egyszerű Krisztust hirdető egyháziaknak milyen jól megy a sora. Mit érhet el az olyan pap, aki semmi sorsközösséget nem ismer és nem vállal nélkülöző híveivel, sőt az őrzésére, gondjaira bízottakat személyesen nem is ismeri?! Csoda-e, ha van falu, ahol pap és hívők mint néma ellenségek állnak egymással szemben?!

c) Nem kereshetem a külső sikereket vagy a magam

karrierjét. — Mindenkit és mindenkor, nehéz időkben azonban különösképen vezeti a Gondviselés azon papokat, kik lemondtak sajátmagukról és hajlandók a legközönségesebbnek és legvéletlenebbnek látszó feljebbvalói intézkedés mögött is a mindeneket hatalmában tartó isteni kezet meglátni. Rendíthetetlenül hinnünk kell, hogy mindenikünknek a maga eldugott — vagy ahogy mondani szokták: Isten hátamögötti — kis falujában is megvan a maga egészen nagy küldetése. Ahová a dispozició állít, oda a Gondviselés állít! Tehát feltétlen belső meghajlás a felsőbb intézkedésekkel szemben! Minél nehezebb ez, annál több áldással is fog járni. Krisztusnak nem a tehetséged, hanem a készséged és engedelmességed kell! Micsoda vasfegyelem van némely politikai mozgalomban s mennyire vakon mennek emberi nagyságok után! Szégyen, hogy ugyanakkor mi ezer kritikával kísérjük egyházi feljebbvalóink intézkedéseit, ahelyett, hogy kellő megfontolás és ima után a megfelelő formában elöadnánk jónak vélt elgondolásunkat!

Tehát nem lehet előttünk más szempont, csak Krisztus szolgálata.

B) (Positive.) a) Neki azonban teljesen át kell adni magunkat, minden fenntartás nélkül, leginkább ott és abban, amit legszívesebben tartanánk meg magunknak. — Teljes önátadás! Félemberek hasznavehetetlenek és sosem átütő erejűek. Tehát egész komoly törekvés-intenzív lelki életre. A papság nem állás, nem hivatal, nem pozíció, hanem a lélek legmélyebb és legtisztább rejtekéből fakadó hivatás és áldozatvállalás. Lelkiség nélkül a pap nem pap... E téren egy kis húsba-vérbe vágó disziplinától sem szabad visszariadnunk.

b) Jellemző vonása kell hogy legyen a mai papnak az eucharisztikus lelkület. A falu szíve, középpontja az Eucharisztia. A pap életében is első legyen az Úr Jézus, s csak aztán jöhet a prédikáció, gyóntatás, egyesületek és kultúrház. — Tehát napközben is gyakori vizitáció! Kihallgatás a Vezérnél, problémáink megbeszélése. Világosíts meg és adj erőt. Uram, hogy mindent prudentissime, opportunissime, suavissime, sanctissime, salutarissime és ha kell, fortissime tudjak intézni! — Nem hiányozhat lelkületünkől a máriás vonás sem; nemcsak azért, mert katolikus papok vagyunk, hanem azért is, mert magyar papok vagyunk.

c) A szigorúan vett imaéletünkön kívül legyen napi

egy óránk önművelésre is beállítva. Persze ez is csak medium ad finem; azonban fontos medium. Az elporosodó, elparlagiasodó pap nem ismeri — nem is ismerheti — a legutóbbi évek lelki frontjának változásait, a máról holnapra kibontakozó új társadalmi problémákat. Nem ismeri az Egyház új szellemi fegyvertárából sem a támadó, sem a védő fegyvereket, amellyel visszaverhetné a hitünk ellen intézett támadásokat. Ez az elparlagiasodás a prédikációk nivótlanságát, a társaságban a komoly beszédtemánknál a némaságot, vagy az ijesztő tájékozatlanságot eredményezi. Szomorú kép és sajnos, nem is ritka.

II. Emberekhez való vonatkozásában a modern lelkipásztor előtt főleg — a mai idők követelményének megfelelően — két gondolat álljon:

1. Legyen ne csak egyes választottaké, hanem a nagy közösségé, a tömegé, mindenkié, — de legfőképen a szegény népe. És pedig legyen mindenkié ne csak elvont, távoli segélyakció alakjában, hanem igyekezzék a közvetlen kontaktust is fenntartani híveivel. A tömeg valahogy nem annyira a tanok és eszmék után megy, mint inkább az azt hordozó és előttük valamilyen szempontból rokonszenves egyéniségek után. Az ideális talán az lenne, ha minden családnak legbizalmasabb barátja a lelkipásztor volna. Ezt a közvetlen kapcsolatot a legjobban talán a családlátogatások révén lehetne elérni és fenntartani. Így válnának a vallástól távoliak is a pap személye révén, a vele való személyes jóviszony alapján Egyházuk barátaivá, hű fiaivá és a pap legjobb munkatársaivá.

Legfőképen azonban legyen a pap a szegényeké és elhagyatottaké. A gazdag sajátmagán is — és rajta más is szívesen — segít. A szegények mellett azonban ki álljon, ha nem lelkipásztoruk? Krisztus is a népe, a szegényeké volt elsősorban és a kereszténység sem abból a szempontból elitmozgalom, mintha az csak néhány beavatott számára való volna, hanem lényegesen az egész emberiség számára van mondanivalója.

Különösen ki kell emelni ezen a téren, hogy szociális vonatkozásban elsősorban a pap legyen az, aki rettenthetetlen és ledorongolhatatlan szószólója a kizsartak jogos igényeinek. E téren sem társadalmi előítélet, sem nagybirtokos jóismerősök barátsága nem befolyásolhat bennünket, még az sem rettenthet vissza, ha forradalminak vagy kommunis-

tának mondanak! Merjünk reszkírozni, s ha kell, „konzervatív“ jóhírnevünket is feláldozni a krisztusi igazságért! Sokan kifogásolják bennünk a bátor kezdeményezés és lendület hiányát, s valljuk be, sokszor méltán. — Persze a bátor fellépés nem tiltja meg, hogy ugyanakkor okosan, sőt a helyzethez képest a legtapintatosabban járjunk el. Éppen kényes lépéseknél kétszeresen kell a prudenciáért imádkoznunk, nehogy tulajdon ügyetlenségünkkel az operáció alkalmával nagyobb sebet üssünk, mint ahogy az az egészség érdekében szükséges.

2. Végezzünk intenzív és tervszerű munkát! Ma a végsőkért folyik a harc; nem ülhetünk hát ölbetett kézzel és nem elégedhetünk meg a kötelező irodai munkák elvégzésével vagy az iskolai órák gépies leadásával. A becsületes, alapos, kemény munka a világban is kötelező lett volna számunkra. Isten segítségét igazán nem kérhetjük olyan dolgokra, melyekhez magunk hozzányúlni restellünk.

Gondolkozzunk népünk anyagi ügyein is és a segítség módozatain. A pap ne csak előimádkozója, de tanácsadója, segítője, nevelője, ügyvédje is legyen népének; vezetője így lesz igazán.

Fontos azonban, hogy a munka el ne nyomja, fel ne morzsolja lelki életünket; — az ilyen pap üresen járó malom volna. Ezért a munkát okos beosztással kell végeznünk. Ne akármit csináljunk és ne éjjel-nappal! A tervszerűen dolgozó lelkiember napirend szerint fog élni és ügyesen ki fogja választani, a munkából mit vállal saját maga (mindig az inkább szakrális részt) és mit hagy majd az AC laikus apostolaira, akiket kiképezni, nevelni és beállítani a modern lelkipásztor elsörendű kötelessége. — Amit azonban maga vállal, azt szívvel-lélekkel, ne pedig ímmel-ámmal végezze. Senkinek ne legyen az a benyomása, hogy ez csak ugródeszka egy jobb pozícióhoz.

Fontos dolog ma a szervezés kérdése is; ha ennek csínját-bínját ismerjük, egész mást fogunk tudni produkálni is.

Egy szót még a lelkipásztornak pap társaihoz való viszonyáról. — Elsősorban is: lényegesen nagyobb összefogást! Főként lelkiekben! Ha szapulni akarjuk egymást, akkor azt szemtől-szembe és mindig a legnagyobb jóakarat-tal, tapintattal és okossággal tegyük. — A vidéken egyedül élő papok jórésze bizonyos lelki elhagyatottságban, az

egyedülléttől szenved. Nagy jótétemény volna számukra, ha a helyenkint hivatalos tónusú koronákon kívül is volna alkalmuk intézményesen összejönni és lelki dolgokról megbeszélést folytatni. A közös rekollekciókat tehát nem lehet eléggé ajánlani. De itt nem ezeknek püspöki rendeletekkel való behajtására gondolok; az ilyen összejöveteleknek sokkal inkább kellene baráti jellegű megbeszéléseknek lenniök.

Az ilyen megbeszélés fontos volna nemcsak lelki szempontból, de a falusi kiskaliberűség és ellaposodás meggátolása céljából is. Tágítaná a horizontot, ha ezeken a megbeszéléseken egy mozgalmi vagy direkt erre a célra beállított „rekollekcióspap“ (központilag kiküldve) az egyházi ügyek állásáról országos viszonylatban is tájékoztatná a vidéki lelkipásztorokat. Hiszen vannak dolgok, melyeket nyomtatásban, ismeretes okokból, nem célszerű közzétenni, viszont nagyon hasznos volna, ha erről is történnék tájékoztatás; a községben történő sok minden dologhoz egész más-ként tudna hozzászólni és hozzányúlani a megfelelő információkkal rendelkező lelkipásztor. — Ennek eredménye lenne a tervszerűbb együttműködés is.

Összefoglalva a mondottakat: a mai kor papja legyen szent pap, az Örök Főpap százszázalékosan használható, készséges eszköze; azonban legyen híveivel reálisan együttélő, a mai idők követelményének megfelelő szociális pap.

IV. Lengyel László társelődő:

A mai pap lelkialkatának legfőbb jegyei.

Szerény véleményem szerint a közeljövő papjának lelki alkata a következő vonásokat viseli magán:

1. Megveti a polgári becsületet.
2. Utálja a polgári kényelmet.
3. A tömegek felé vonzódik.
4. Megbecsüli a magyar értékeket.
5. Magyar jellemvonások jellemzik őt magát is.
6. A kegyelmek embere.

1. A polgári becsületet megveti.

Ő ugyanis új korszakot hirdet s emiatt biztosan összeütközik a régi renddel.

Szembekerülhet rokonságával, legnagyobb jótevőivel. Jönnek a kíméletlen kritikák, gyanúsítás, rágalmozások...

Röhögő káröröm egy-egy kudarc esetén, pofonok azoktól, akiken segíteni akar.

Mindezeket nagylelkűen viseli el Övele, akit rokonsága is eszelősnek tartott.

2. Utálja a polgári kényelmet.

A közeljövő beérkezett papjának nem lehet nyugodt élete. Szórakozását a minimumra kell csökkentenie, vagy összekapcsolni ezt is apostoli céllal. Rendszeresített, éjtszakábanyúló kártyázásokra, kvaterkázásokra, semmitmondó fecsegésekre nem jut ideje. És nem jut ideje mindarra, amit annyira óhajt bennünk a nyárspolgár.

Krisztus apostola, akinek fejét sem volt hová lehajtania, ... aki annyira agyongyötrődött a munkában, hogy elaludt a viharos tengeren is.

3. A tömegek felé vonzódik.

Világosan él a lelkében, hogy Krisztus akarata szerint a katolikus Egyház a tömegek Egyháza. Addig nem is tölti be Istentől rendelt hivatását, amíg újra nem öleli magába a tömegeket. Otthona az a társadalmi réteg, melyben milliók élnek a modern rabszolga életét.

Az elhúzódó, darabos, szűkszavú, kérgeskezű parasztság. A kizsigerelt gyárimunkások és kisiparosok, napszámosok, sommások, kubikosok stb. ... Hisz Krisztus a nevelő Atyját ezek közül választotta.

Az idegromcs, teher alatt roskadozó sokgyermekes munkás édesanyák, a férfimunkára kényszerített nők ... Hisz Krisztus édesanyja is robotoló munkásasszony volt.

A parasztfiúcskákbán, leánykákbán, sápkóros proletárgyermekekben felismeri a munkásszülők gyermekét, az Ács Fiát, Jézuskát.

4. Ismeri és megbecsüli a magyar génuszt.

Isten teremtette a magyar fajtát. Akarta, hogy magyar módon is megdicsőítsék. Célt tűzött a magyar elé: védelmezni és tovább adni a kereszténységet és kultúrát. Ismeri és szereti azt, amit magyar génusz néven emlegetünk: a magyar népi kultúrát (tánc, zene, művészet stb.). Ismeri a magyar fajta pszichológiáját: azt a sajátos magyaros észjárást, szokimondó, becsületes józanságot, őszinteséget, lelkesedést — minden szép és jó iránt vidám életfelfogást,

önérzetességet — kényelemszeretetet, mérhetetlen hiúságot (pökhendi rátartiság), kitartáshiányt, stb. stb.

5. Magyar vonások jellemzik őt magát is.

A magyar fajtából választotta őt az Isten. Tehát a fajta Isten-akarta értékeit összpontosítani kell önmagában. Élet-szentsége is magyaros ízű. Valahogy így gondolom: a magyar papban kell lennie egy csomó becsületes józanságnak, nyíltszívűségnek, bátorságnak, önérzetnek. Kis jovialitásnak. A magyar pap anekdotázva tanít. „Mindig jól kél a búzája.“ Emberséges ember. Meleg szíve van. Érdeklődik minden rendű és rangú hívének minden baja és gondja iránt. Senki nem áll oly távol a magyar néptől, mint a kimért, háromlépés távolságot tartó pap. És senki közelebb nem áll hozzá, mint az a vidám káplán testvér, akivel a nyáron találkoztak. Nem tudott egyetlen gyermek, vagy felnőtt mellett elmenni, hogy legalább egy-két szót ne váltott volna velük. Szeretik is ám kivétel nélkül.

6. A kegyelmek embere.

Meglehetnek ezek a vonások valakiben. Dolgozhat nyakhajlásig, mégis homokra épített, ha más alapot vett, mint a mi Urunk Jézus Krisztus.

Krisztus misztikus testében a szívet kell alkotnia. Az Ő kegyelmével van telítve szíve s e kegyelemből kell merítenie minden hívének. Akkumulátor a pap szíve: a szélrózsa minden irányában mennek belőle láthatatlan sugarak. Az akkumulátort azonban állandóan a Szent Szívbe kapcsolva kell tartani és tölteni pontos lelkiérettel.

B) Hozzászólások

„A közeljövő beérkezett papjának lelki alkata“ problémához.

NB! A hozzászólások a valóságban sokkal bővebbek voltak. Itt csak kivonatossan közöljük őket.

H. D.: Ami hazánkat illeti: Itthon a talaj kicsúszott már a katolikus papság lába alól. A mai ember nem értékli a reverendát, mint a régi, azért, mert reverenda, a papot azért, mert pap. A papság már csak külső látszatra élvezi a beati possidentes boldog állapotát. Honfoglaló munkára van szükség, ha azt akarjuk, hogy a modern ember a miénk legyen. Emberi értékekkel, 100%-os munkával kell ezt a honfoglalást végrehajtanunk.

Ami pedig az egyetemes emberiséget illeti: abba a történelmi fázisba jutottunk, hol az energiák a legpattanósabbak, legfeszültebbek. Az Isten-hit és istentelenség táborai között már alig lehetne továbbcsigázni az ellentéteket. Óriási attak van készülöben.

K. F.: A pap legyen vezér, legalább is a maga körében. Erre minden papnak megadja Isten a hivatást és tehetséget. A pap részéről pedig előfeltétel, hogy értse meg a népét és vállaljon sorsközösséget vele.

H. D.: Igazi vezető az az ember, aki mágnesként vonzza a tömegeket. A mai ember az igazi lelkiértéknek ellenállni nem tud. Ez tesz igazi vezéregyéniessé. A mai embernek az az értékes ember kell, aki egészen emberien ember, melegen humánus. Ami pedig a szervezkedést illeti, sokat gondolkozni és imádkozni, hogy hogyan kell elsőrangúan szervezni azt a népet, amely gondjainkra van bízva.

B. M.: Don Besco megmondotta, hogy milyen legyen a ma papja: „Szerettesd meg magad“. A mai magyar nép nem szereti a papot, mert úrnak tartja. A pap sokat tanulhatna a kereskedőtől. A kereskedő sokkal több készséggel, udvariassággal, türelemmel, emberismerettel adja a portékáját, mint a pap. Akkor szeretik a papot, ha ez jó gyomorral rendelkezik. Jó gyomor a másvallásúakkal szemben, kik azért ölelnek bennünket, hogy kihasználjanak, jó gyomor az elvileg idegenekkel szemben. S végül jó gyomor önmagunkkal szemben is. Legyen a pap fanatikusan bátor a kezdeményezésben. „Ha Isten és én együtt vagyunk, akkor győzni fogunk, mert többen vagyunk.“

K. L.: Katolicizmusunkban alapvető hiba van: a mi katolicizmusunk statikus és nem dinamikus. „Isten országa Magyarországon“: fixa ideája legyen ez minden magyar katolikus papnak. A földi életet megnyerni s így szereznünk meg a mennyországot. Hirdetni ezt a gondolatot, mert ez sodorni fogja az embereket s így katolicizmusunk dinamikusá fog válni. Totalitást a munkában: ki tudja, hogy egyévi ekrazitmunka nem jelent-e többet a magyar katolicizmus érdekében, mint csöndes munkában eltöltött 70 esztendő. Szent pap csak az a magyar földön, aki fanatikusan magyar, fanatikusan „szocialista“. — Az eljövendő kor megváltásában hihetetlenül fontos a Jézus Szíve-szolgálat. A Jézus Szíve-tisztelet lesz az eljövendő kor hajtóereje. — Jó volna concrete meghatározni a papi szegénység normáját.

F. S.: A mostani súlyos pasztorációs állapotokért nemcsak a papok hibásak. Nem kell az Isten ígéje az intelligenciának, mivel az kemény embert kíván. A pap szeresse a gyóntatószéket, mivel itt érhet el még ma a pap a legtöbbet.

B. Z.: Az intelligencia állapotát illetőleg nem szabad kétségbe esnünk. Ha a tömeg mellettünk lesz, akkor az intelligencia is mellénk fog állni.

H. D.: Fontos a szegénység szelleme. A papságban ezen a ponton rengeteg az irrealitás! A lelki szegénységet még megérteni is nehéz, hát még az életet szerinte rendezni be.

„Puritánság“, ez legyen a jelszó! De a templom és vendégszoba legyen kifogástalan. Önmagával szemben legyen puritán, a vendégével szemben legyen úr. Mindenki elvárja, hogy a pap legyen finom úriember. Ad szívesen, de ő szerényen él.

—: A nép nem tudja megbocsátani a papnak a kapzsiságot. — A pap ne járassa le a nép előtt paptársát, mert így az egész papság becsülete megy tönkre.

ELSŐ NAP DÉLUTÁN.

A) *Előadások.*

Központi téma: A közeljövő beérkezett papjának lelkiélete.

Előadó: Magyar Károly EMSZO- és KALOT-lelkész.

Társelőadók: Perényi József S. J.

Kiss Ferenc eleki káplán.

Vass József kisteleki káplán.

I. Magyar Károly előadó:

A közeljövő beérkezett papjának lelki élete.

I. Nem a tudós, sem a bölcs, hanem a szent papok lesznek azok, kik a mai bomlásnak indult, erkölcstelenség és pogányság fertőjében vonagló világot megmentik a végpusztulástól.

Papokra vár a világ, kik egészen Krisztusból, Krisztussal és Krisztusért élnek. Kikben soha nem csalódik sem Krisztus, sem az Egyház, sem a hívek.

Aki azt hiszi, hogy önmagában képes lenne erre, az ezt a tökéletességet soha el nem éri. Csakis bőséges kegyelemmel lehetünk olyan papokká, kikben az Istennek jókedve telik.

Az állandó, bőséges kegyelem megszerzéséhez föltétlenül szükség van rendszeres lelkiéletre.

A pap akárhogy is kifejlődött a szemináriumban, tervszerű lelkiélet nélkül papi lelakiségét fenntartani nem tudja. A kérdés tehát, melyet itt megvitatni szeretnénk és melynek bevezetése az én feladatom, — nem az, hogy kell, hanem az, hogy milyen lelkiéletet kell élni annak, ki Krisztusnak egész papja akar lenni! Más szóval milyen tényeket kell beállítanunk lelkiéletünkbe, mennyi időt kell ráfordítanunk és milyen eszközöket kell használnunk, hogy papi lelakiségünket fönntartsuk?

Ezzel már meg is adtam mondanivalóm felosztását.

II. A) Tehát lássuk, milyen lelkitényekről lehet itt szó:

1. Napi szentmise. Legyen ez napunk középpontja. Legyen ez a mi Krisztusba konszekrálódásunk. Életáldozatunk maradéktalan egyesítése Főpapunk áldozatával.

2. Ha tudom, hogy mi a szentmise és hogy ki nekem Krisztus, akkor a gr. actio — a legkegyelmiesebb idő — soha el nem maradhat. Legalább negyedóra!

3. Examen generale. Legyen ez minden esti háladalom. De könyörtelen önmagambanezés is. Ezt soha el ne engedjem. Szent Ignác szerint, ha a medit. és az examen közül el kell hagynunk valamelyiket, inkább a meditációt, mint ezt. Nem a hibákon való nyargalás ez, hanem újra nyeregbe vágódás; ha kell, legyen ez vérig való elszánás.

4. Szentséglátogatás. Elengedhetetlenül fontos ez papi életünkben. Legyen ez imamegbeszélés Krisztussal. Ezért ilyenkor ne végezzünk kötött imát. Mondjunk el mindent Krisztusnak. Ilyenkor simul akaratum az Isten akaratához. Itt fogamzanak az apostoli tervek. Itt realizálódnak gondolataink. Itt tüzesedik a lelkünk. Ilyenkor újra meg újra megajánljuk magunkat Krisztusnak nagylelkűen, egészen, visszavonhatatlanul. Ne sokalljuk itt a napi félórát, de a negyedórát soha el ne engedjük.

5. Szentgyónás. Pontosan hetenkint! Lehetőleg végezzük otthon. Ha erre nincs mód, akkor áldozatok árán is, de bevasalni magunkon. Ez megy, csak keményen akarni kell. Igen sok testvér példás áldozatkészsége és buzgósága bizonyíték erre.

6. Breviárium, mint egész napom átszövő és megszentelő ima. Ha csak lehet, a mat. és laud. szentmise előtt végezzük el.

7. Napi félóra meditáció. Szentmise előtt végezzük el. Előző este preparálok! Itt állítom be lelkem az isteni hullámhosszra.

8. Az egészen pap életéből soha el nem maradhat a Szűzanya kedves imádsága: a rosarium! Nagy áldás, ha ezt mindennap a szentségház előtt végezhetem.

9. Lelkiolvasmány, ha jól megválasztom azt, és minden nap beállítom napirendembe, sok kegyelemmel és áldással jár.

10. Mindezekhez járuljon még a Szentírás egy fejezetének elolvasása.

Ezekben süríthetném össze a szükséges lelkitényezőket, melyeknél a sorrendről lehet ugyan vitatkozni, de ezek közül elhagyni valamit is aligha lehet.

B) A másik nagy és nem kevésbé fontos kérdés, hogy mi, munkától agyonterhelt lelkipásztorok mennyi időt számíthatunk mindezekre? És hogy van-e egyáltalán minderre időnk?

Feleletünk csak az lehet, hogy kell, hogy legyen rá időnk és van is. Rendkívüli esetek adódhatnak, de utána azonnal keményen bevasalni a dolgokat, mert e téren a kis engedmények is nagyon megbosszulják magukat.

Hogy azonban mindez zavartalanul menjen, szinte elengedhetetlenül fontos a napirend fővázának, leginkább is a lefekvés és felkelésnek pontos betartása. Ehhez szívósan és keményen ragaszkodjunk. Igaz, estéinkkel nem mindig rendelkezünk szabadon, de a reggel, az a miénk!

Az esti lefekvést tíz órán túlrá ne nyújtsuk. És valljuk be őszintén, sokszor mi magunk vagyunk okai kimaradásunknak, sőt nem egyszer a kötelességteljesítéssel áttatjuk magunkat.

És még valamit, ha nincs időm a lelkidolgaim végzésére: zárkózzam be egy jó órára a templom csendjébe és ott az Eucharisztia előtt fontoljuk meg időbeosztásunkat. Biztos, hogy mindenre jut bőven időnk.

C) Milyen eszközöket használjunk, hogy e lelkiiséget biztosítsuk?

1. Hogy mindent igazán prudensül lelkem javára használjak, hogy önmagam ne ámítsam, be ne csapjam: okvetlenül szükséges a lelkivezetés! Mert ha az énünk vezet, akkor félrevezet! A szenvedély és önszeretet sugallásai közt ez a legbiztosabb út az Isten akaratának felismerésére. Ez a lelkihaladás rendes útja. Így volt ez legtöbb szentnél is. Ne gondolja senki, hogy őt az Isten rendkívüli utakon fogja vezetni. A nagy önállóságnak sokan nagy árát fizették már.

2. Ezt a lelkivezetést és a lelkivezetőnek való beszámolást nagyban megkönnyíti az, ha mi minden este legalább a főbb kegyelmi hullámvázásokat írásban, rövid pár szóval lerögzítjük.

3. Rekollekciók. Ezt csak röviden érintem, mivel ez úgyis külön előadás tárgyát képezi majd. Örömmel állapíthatjuk meg e gondolat térfoglalását hazánkban is.

4. Mint eszközöket említhetjük még meg a különböző lelkikönyveket, meditációs könyveket is.

Mindezek tárgyalása után felvethető a nagy kérdés, hogy vajjon mindezek lényegesek-e ahhoz, hogy egy igazi lelkipásztor jól fenntarthassa papi lelkiségét?

Erre a súlyos kérdésre kapásból felelni nem lehet. Az felelhet erre reálisan, ki papi életét jól végigcsinálta, és pedig olyan fajta stílusban, amilyent igényelni fog a közeljövő lelkipásztori munkája. Ilyen pap alig van. Azért, mikor az általam felsorolt lelkiéletbeli tények és eszközök lényegszerűségét mérlegeljük, akkor csakis tekintélyekre és részlettapasztalokra hivatkozhatunk.

A legnagyobb és döntő tekintély-érv a hivatalos Egyház álláspontja, melyet X. Pius fejtett ki *Haerent animo* kezdetű körlevelében, melyet az egész Egyház papságának írt a papok lelkiéletéről.

A másik fontos argumentum e lelkitények mellett az UNIO APOSTOLICA, világi papok egyesülete, melynek első szervezője Holzhauser Bertalan volt a XVII. században. Ezt az Egyház hivatalosan aprobálta és pedig 1880-ban XIII. Leó, majd X. Pius és XV. Benedek és ezenfelül igen sok privilégiummal és búcsúkkal látták el. Hazánkban Simor János hercegprímás ajánlotta először hathatósan papjainak.

E Jézus Szíve-tiszteleten alapuló papi egyesület részletesen előírja tagjai számára a végzendő napi, heti és havi lelkidolgokat. Erről tagjaitól havonta beszámolót kíván. Ez is mind magában foglalja és előírja azon lelkitényeket, melyekről az előbb említést tettünk.

Nehogy azonban valaki azt higgye, hogy ez mind csak írott malaszt és a gyakorlatban ez másképp fest, és hogy ez nem valósítható meg: megkérdeztem jónéhány, a mai pasztoráció ütemében élő, igazán áldozatosan dolgozó lelkipásztort és ezek egybehangzó véleménye alapján ugyancsak azt állíthatom, hogy szerintük is e lelkitények szinte elengedhetetlenül szükségesek papi lelkiségünk fenntartására.

Vajjon ezek az eszközök, amelyeket az Egyház tekintélye és a tapasztalat így ajánlanak a lelkipásztori lelkiség fönntartására, magukban elég hatékonyak-e arra, hogy egy elfoglalt, modern lelkipásztorban fönntartsák azt a lelkiiséget, amely aztán tettein keresztül az evangélium igaz szellemét, Krisztusnak lelkületét és kegyelmi életét sugározza?

A felelet egyszerű is, meg nem is!

Jól tudjuk azt: *habitus non facit clericum*! Így ezek a tények sem állítják elő a maguk erejéből az igazi papi

lelkiséget. A legfontosabb lesz mindenkor a papnak legbelső magatartása ezekkel a lelkitényezőkkal és eszközökkel szemben. Ezen áll vagy dől az egész!

Legyen tehát a lelkipásztorban az ő kis lelkiéletének rendszere, — miután azt egy őt jól ismerő lelkivezetővel helybenhagyatta —

1. megdönthetetlen elv! Ezzel vagy ezen! Akarati megtorpanás, visszavonás, engedés e téren soha! Alkudozást többé e téren ne ismerjünk! Itt vérig elszánni magunkat!

2. legyen ez csorbíthatatlan hűség tárgya is! Mint a kutya gazdájához, úgy ragaszkodjam én is ezekhez! Nem félek tehát e téren sem küzdelemtől, sem harctól és ha kell, hát százszor vagy ezerszer megbánt és kijavított kudarcok árán is, de hűen kitartok!

3. és végül legyen a lelkiéletemnek ez a rendszere a készséges akaratnak komoly áldozataival körülbástyázva és egyben megtermékenyítve is!

A leglényegesebb tehát a lelkipásztornak minden hamiságtól mentes szívós, szent viszonya a lelkiéletnek ahhoz az egészéhez, amelyet ő becsületes és érett megfontolás után Isten akaratának látott meg.

Igy leszünk aztán egészen azokká, kiknek az Isten szánt, kikben nem csalódik majd sem Krisztus, sem az Egyház, sem a ránk bízott hívek! És kikben valóban Istennek igen jó kedve telik!

II. Perényi József S. J. társelődado:

Papi lelkiség a pápai körlevelek tükrében.

Források: X. Pius pápa 1908-ban kiadott „Haerent animo“ kezdetű körlevele, melyben a katolikus papságot a gyakorlati lelkiéletre buzdítja, valamint XI. Pius pápának a katolikus papságról kiadott körlevele, melyben főképpen elvileg ír a papi hivatásról s a papi lelkiületről.

Hogy a papi lelkiségnek mekkora a hordereje, kitűnik e körlevelekből. X. Pius pápa körlevelének a bevezetőjében azt írja, hogy éjjel-nappal gyötrődve elmélkedett azon, hogy mik is azok a dolgok, melyek a királyi nyáj épségéhez és fejlődéséhez hozzátartoznak. XI. Pius pápa pedig, ugyancsak körlevelének a bevezetőjében azt mondja, hogy e körlevele az összes előző körleveleit betetőzi és megkoronázza. Hogy miért annyira fontos e kérdés, megadja a választ

Aquinói Szent Tamás: „A papirend méltó gyakorlásához nem elég közönséges jóság, hanem a kiváló jóság kell hozzá, úgy, hogy az életszentség érdemében is kimagaslók legyenek, akik a papirend fölvétele által a nép fölé kerülnek.“ XI. Pius pápa pedig utal azokra a ténykedésekre, melyek a kegyelmi élet bőségét kívánják a paptól, ú. m. a szentmise-áldozat bemutatására, a hit igazságainak tanítására, a szentségek kiszolgáltatására és az evangélium törvényeinek a hirdetésére.

A papi aszkézis egész jellegére XI. Pius e szavai vetnek fényt: „A papnak olyannyira bizalmas és gyakori érintkezése az Istennel a jámborság édes illatának kell előmőlnie... Jámborság alatt nem azt a felületes és külsőséges, édeskés és érzelgős jámborságot értjük, amely a lelket nem erősíti és szentségre nem segíti, hanem a komoly, az érzések hullámlásától független, szilárd elveken és meggyőződések nyugvót, amely minden kísértésnek és csábításnak ellenállni tud“.

Examen. X. Pius pápa minden papi hibát a buzgón végzett examen hiányára vezet vissza. Szerinte az ilyen papban hiába keressük a körültekintést a cselekvésben, ami a jó keresztényeket még a kis hibák kerülésére is indítja, a léleknek azt a szemérmességét, mely főképen azoknak a papoknak a tulajdona, kik Istennek még a legkisebb megbántásától is félnek. Sőt az ilyenek hanyagságukban egész odáig juthatnak, hogy elhanyagolják magát a bűnbánat szentségét is. Inne van azután az a sok siralmas kettősség a papi prédikáció és élet között.

X. Pius szerint a napi examen a papnak az állandó önellenőrzése, amiből meg tudja állapítani, hogy az örök igazságok és papi élete között milyen az összefüggés. S állítását Krisztus szavaival támasztja alá: „Fili i huius saeculi prudentiores filiis lucis“. (Lc. 16, 8.) S utal arra a körültekintő pontosságra, amivel a világiak, sokszor még papok is, anyagi ügyeiket intézik. Ugyanakkor pedig lelkünk állapota iránt egyáltalán nem tanúsítunk érdeklődést.

Szentség látogatás. A szentmise és a breviárium objektív imákat tartalmaznak. A pap ezeket elsősorban nem önmaga, hanem az Egyház nevében végzi. A papnak azonban saját ügyei, kérései is vannak. S ezeket legalkalmasabban a szentségimádásban kell Isteni Mestere elé tárnia. Az imádkozó papról ezt mondja X. Pius: „Biztos és világos

előttünk, hogy a pap csak akkor lehet méltó fokozatához és hivatásához, ha kiváló módon imádságnak szenteli magát“. S ezen imádságnak legszentebb alkalma a templom csendje s az isteni Üdvözítő jelenléte.

Meditatio. X. Pius pápa körlevelében a legnagyobb súllyal ezt domborítja ki. A napi meditatio kérdésének négy önálló fejezetet szentel. Az elsőben leszögezi, hogy „nincsen pap, aki ezt súlyos hanyagság vádja és lelkének nagy kára nélkül elmellőzhetné“. A második fejezetben az elmélkedés szükségességét a papi hivatásból és az elmélkedésben hanyag papok szomorú példájából bizonyítja. „Hogy a léleknek az Istennel való mesterkéletlen kapcsolata mennyire létrejön a mindennapi elmélkedésnek az oltalma alatt, az minden bölcs ember előtt annyira világos.“ Azután felszólít, hogy gondoljunk vissza arra az időre, midőn egész buzgósággal szolgáltunk az Istennek. Hevült akkor a lélek, mert táplálta a szent elmélkedésnek a buzgósága. A harmadik fejezetben leszögezi, hogy semmiképen sem lehet menteni azokat, akik az elmélkedés ellen az elfoglaltságok tömegét hozzák föl, vagy pedig az elmélkedés idejét elveszítettnek tekintik. „Valóban siralmasan csalódnak“, mondja róluk a pápa. Mert akik a pasztorációs elfoglaltságaik miatt mellőzik el az elmélkedést, épen a kegyelmies pasztorációjuknak ártanak ezzel. „Mivel nincsenek hozzászokva az Istennel való beszélgetéshez, ezért teljesen nélkülözik az isteni lehelletet, úgy látszanak, mintha halott volna bennük az Isten igéje. Akármennyi bölcsesség és járatosság áradjon is ki a szavukból, ez a szó nem a jó pásztor hangja, amit a bárányok üdvösen hallgathatnak.“ Abból a lelkületből pedig, mely az elmélkedést feleslegesnek tartja, sarjadjik a góg és a megátalkodottság, és egyéb keserű gyümölcsök, amiknek a pápa atyai lelke még a megemlítését is kerüli, és amiket mindenképen lemetszeni óhajt. Végül a negyedik fejezetben azt domborítja ki, hogy az elmélkedésből mennyi erőt meríthet a pap a lelkek vezetéséhez. „Si Sacramenta ministras, o frater, meditare, quid facis; si missam celebras, meditare, quid offers; si psallis, meditare cui et quid loqueris; si animas regis, meditare, quoniam sanguine sint lavatae.“

Breviárium. Gyönyörűen mondja XI. Pius pápa: „A pap hivatalból közbenjáró Istennél mindnyájunkért. Köteles nemcsak a valóságos oltáráldozatot bemutatni az Istennek, hanem a „dícséret áldozatát“ is, azaz a közös imádsá-

gokat végezni. Így naponként többször is teljesíti az Istent megillető imádás szolgálatát és a szükséges könyörgés szolgálatát a vívódó és sokat zaklatott emberekért, akik Isten segítségére ma jobban rászorulnak, mint valaha. Ki tudná megszámlálni a sok rettenetes büntetést, amelyet a papi imádság a bűnös emberek feje felől elhárít, valamint a számtalan kegyelmet és jótéteményt, amelyet az emberek számára kieszközöl és közvetít?”

Lelkiolvasmány. X. Pius pápa itt értékes szempontra hívja fel a papság figyelmét: a pap, a magányos ember, a könyvben jóbaráttra talál, ki őszintén figyelmezteti őt, tanácsaival segíti, dorgálja, buzdítja, a tévedésből visszavezeti. A jó olvasmányok súlyosan figyelmeztetik kötelességeire, a fegyelem előírásaira, a lélekben elfojtott kegyelmi hangokat újraébresztik, a renyheségben sarkalnak, a halálos nyugalomban zaklatnak, az álürügyeket megcáfolják, a veszélyeket fölfedik.

A papi aszkézisben a fősúlyt ma kétségtelenül a benső önmehtagadásra kell fektetni. Inkább a castigatio mentis, mint a castigatio corporis érvényesüljön. Erre képes még az idegileg gyöngé, munkától túlterhelt és gyöngélkedő pap is. X. Pius pápa ebben látja a helyes papi aszkézis irányát és fősúlyos körlevelében ezeket mondja: (in hoc consistit) ...robur et virtus et fructus omnis sacerdotalis muneris, hoc neglecto exoritur quidquid in moribus sacerdotis possit oculos, animosque fidelium offendere“.

III. Kiss Ferenc társelődő:

A mai pap lelkiéletének gyakorlati problémái.

Ahhoz nem szólok hozzá, hogy igazi papi élethez kell-e lelkiélet, mert ez olyan világos, mint az, hogy a fa nem élhet meg a gyökérzet nélkül. Inkább csak a hogyan kérdését érintem, vagy még szabatosabban a mikor kérdését.

Mert lelkiülethez fizikai idő kell.

Nem beszélünk most az időt elkényelmeskedő, elpepecselő emberekről. Ilyenkor t. i. nem problematikus az orvoslásmód: napirendet csinállok úgy, hogy benne lehetőleg már napközben helyet kapjon a lelki dolgok zöme; viszont egy kis lelkiismeretvizsgálattal megállapítom, mi szokta ellopni az időmet s ezeket fekete listára teszem.

A mi problémánk azzal a föltevessel kezdődik, hogy

valaki dolgos lelkipásztor s épp azért, mert ilyen, agyon van halmozva teendőkkal: reggeltől-estig nincs megállása, hogy lelkével is tudna törődni. Sokszor 36 órás nap is rövid lenne, hogy becsületesen elintézhesse a pasztoráció mellett még saját lelkét is.

Márpedig minden *collisio officiorum*-nak van Istentől is intendált megoldása.

A) Alapelveként szögezem le: nincs, nem lehet rendszeresen olyan égetően fontos lelkipásztori teendő, amelynek kedvéért rendszeresen, vagy pláne egyszersmindenkorra kikapcsolhatnám lelkiségem ápolását. Kell találni mindennap időt, amikor hagyom egyedül szolgálni Mártát, magam pedig Máriával az Úr lábához ülök.

Ennek bizonyítása rövid és világos: nem lehet Isten akarata a lelkipásztori munkának az a mennyisége, amely miatt lassacskán üresen járó s egyre jobban szenvedélyeimtől hajtott malommá válok. Márpedig alapos lelkiélet nélkül holtbiztosan ide jut el mindenki. Ha viszont lelkiségemet gondosan ápolom, ezzel elősegítem, hogy lelkipásztori munkám egyre jobban a jó Isten indításaihoz simuljon, szinte a jó Isten gondolatának, vágyának ellesésévé váljék s egyre bőségesebb kegyelmi kenetre számíthasson. Az ilyen pasztoráció értéke felhőmagasságban jár az előzőhöz viszonyítva. Lassabban járva is sokkal messzebbre halad, kevesebbet dolgozva is jóval többet ér el. Hát még akkor, ha ez is annyit, sőt még többet tevékenykedik...

Ez természetes is: sokkal több kegyelemre számíthat az a munka, amely a jó Istennek is akarata, mint az, amelyet csak én nevezek ki Isten akaratának, titkon pedig részben vagy egészen egyéni szenvedélyeimnek érvényesítése. Az ilyen pasztoráció inkább akadály, mint eszköz a jó Isten kezében. Azt a vad munkairamot legtöbbször nem a Szentlélek sugallja, hanem egy titkos hátsó gondolat, hogy t. i. munkám pótolhatatlan s ezért nem merem a munka nagyobb részét még a kegyelemre sem ráhagyni: csak a magam munkájában bízom. Ilyen lelkiülettel természetesen nem lehet pasztorálni. A jó Isten az ilyen munkást nem tudja fölhasználni, mivel az nem Őreá épít, a dicsőséget nem akarja Őneki átengedni. Ezért nem is segíti, hagyja tévutakra, zsákutcákba jutni, sőt ellenáll neki. Had érezze az illető: „*Bonorum meorum non eges*“.

Viszont azzal a másik lelkiülettel *instrumentum Deo*

conjunctum, alter Christus vagyok, akiben Krisztus az egykor megkezdett munkáját tovább folytathatja. Bennem él, dolgozik, szenved tovább Krisztus. S az én egyedüli vágyam, hogy minél jobban ellessem Szívének minden gondolatát, óhaját, hogy indításaihoz minél hűségesebb, hogy nagy hivatásomhoz minél méltóbb legyek. Ilyen pasztorációs lelkület után eped a jó Isten. Az így végzett munkát aránytalanul eredményessé igyekszik tenni kegyelmével. Ezen a lelkipásztoron megvalósul a Szentírás szava: „Justum deduxit Dominus per vias rectas... et complevit labores illius“.

Ez a lelkület elengedhetetlenül szükséges minden lelkipásztor számára. Ennek alá van rendelve minden más, így a lelkipásztori munka mennyisége is (természetesen annak minősége érdekében).

Mivel pedig az ember lelkülete — sajnos — deformáló, bomlasztó, felforgató erőknél van kitéve, ezért ugyancsak elengedhetetlenül szükséges oly eszközök használata, amelyekkel ez a lelkület fenntartható. És pedig elengedhetetlenül szükséges e lelki eszközök számára legalább annyi idő, amennyivel még éppen fenn tudom tartani a főt jelzett lelkületet.

Az „ora“ és „labora“ collisiójának elsimításához tehát alapelv: a praecedentia általában mindaddig a lelkieké, amíg azok lelkeségem fönntartásához létszükségletet jelentenek. Ebből az elvből nem engedhetek soha.

Viszont egyes esetekben nagy körültekintéssel és prudenátiával kell eljárunk. Lelki napirendünknek nagyon elasztikusnak kell lennie: tudnia kell alkalmazkodni s mégis megőrizni a ragaszkodást az egyes lényeges lelki eszközökhöz, tudnia kell 1—2 hetes szűkreszabott lelki keretből ismét, és pedig azonnal visszaállítódni a régi teljes mértékre, mint ahogyan a gáz is azonnal kiterjeszkedik, mihelyt újból megnövekedik számára a tér.

B) Most lássuk konkrétan, melyek azok az eszközök a lelkiéletben, melyekkel áll vagy összeomlik a főtjelzett papi lelkeség.

I. Soha el nem ejthetők azok a lelki eszközök, melyek a lelkeségem kopását, elhajlásait, rajtaesett csorbákat, benne támadt zavarokat vagy fölfordulást vannak hivatva ismét rendezni. Tehát

1. nem múlhat el nap legalább egyszeri, lehetőleg esti,

alapos lelkiismeretvizsgálás nélkül. Amíg kicsi, addig könnyű még orvosolni a bajt s másnap újból töretlen lelki-séggel tudom majd kezdeni a napot.

2. Nem múlhat el hét, vagy legalábbis két hét jó gyónás nélkül. Rendszeres gyónás az igazi papi lelkület *conditio sine qua non*-ja s egyik legfőbb garanciája.

3. Nem múlhat el hónap úgynevezett havi rekolekció nélkül, amikor is számonkérek és okulok, elveket revideálok s újból azokra helyezkedem. Ilyen havi összeszedelőzködés nélkül komoly papi lelkiségről szó sem lehet: megfojtják az egyre jobban elhatalmaskodó szenvedélyek. Milyen jó, ha az ilyen havi számonkérés nem az egyéni hangulaton múlik, hanem papi összejövetel formájában van biztosítva annak megtartása.

4. Nem múlhat el év legalább 3 napos zárt lelki-gyakorlat nélkül. Bár az igazi a 8 napos. A 3 napos olyan, mint a futó-zápor: csak épp a port veri el. Ellenben a 8 napos mélyreható hetes esőzésnek számít, mely fölfrissíti összes régi elveimet. Ennek erejében tudom egész éven át lelkiségem rovása nélkül végezni a lelkileg szétszedni törekvő külsőséges munkát. Pláne, ha az elvek minden havi rekolekcióban újból áttüzesednek.

5. Valamilyen formában, azonban föltétlenül vegyem igénybe egy lelkivezetőnek ítélését. Boldog, aki szemináriumi spirituálisát a szeminárium utáni évekre is megtartja lelkivezetőjének s öt évente többször is fölkeresi beszámolójával.

II. A lelkiélet eszközeinek másik fajtája a lélek táplálását, telítését, melengetését célozzák. Ez a munka is elengedhetetlenül fontos: elhagyása a lelkiség elsatnyulását, elpocsolyásodását eredményezi.

Tehát még a legelfoglaltabb lelkipásztornak is kell mindennap időt találnia:

1. félórás elmélkedésre. Ez egész lelkiéletemnek alappillére. Ehhez elvből görcsösen kell ragaszkodnom még akkor is, mikor egyes esetekben talán nem éri el főcélját: a lélek belelendítését a föntjelzett lelkiségbe, a lélek ellátását megemésztett, mások táplálására is alkalmas igazságokkal. Az elmélkedés ideje a reggel. Ha egyszer mise előtt nem végeztem el, keserves dolog szabad félórát találni rá napközben.

2. Körülbelül negyedórás szentséglátogatásra, amikor nem annyira ajakimát végzek, hanem elbeszélgetek a szentségházban rámváró örök Eszményképemmel. Legtöbbször túlsorduló lélekkel fogok kijönni a templomból. Vizitáció után édes teherként fogom hordozni a coelibátus szent igáját, mert hisz naponta rátalál lelkem arra, Akit szeret s újból biztosítom, hogy elég nekem az Ő szeretete és kegyelme „et dives sum satis“. A legéletrevalóbb pasztorációs tervek, a leghatásosabb prédikációs gondolatok szintén a szentséglátogatás csöndes perceiben támadnak a lélekben.

3. A szentmise bemutatására, azonban úgy, hogy azon a kis ostyatányéron rajta legyen az én megajánlásom is mindenre, amit a jó Isten napközben fog kérni tőlem. Az átváltoztatáskor előre mindenre rámondom a „libenter“-t, hogy aztán a szentmise kegyelmeivel napközben azt aprópénzre váltva is ki tudjam mondani.

4. A breviárium elimádkozására. A zsolozsmában benne van szívünk egész története, benne van boldogságunk útja. Mikor kezembe veszem, arra gondolok: kölcsönadom a számát, a szívemet, az imádkozni vágyó Krisztusnak s amíg a szent szöveget imádkozom, keresem benne a föntjelzett papi lelkületet, nézem Krisztusnak mi mondanivalója van benne számomra elrejtve. Ezerféle formában megtalálom ezeket a zsolozsmában. Így végezve, a breviárium többé már nem favágás, hanem az Egyház szándékának megfelelően, a lélek tápláléka.

5. Gyakori fohászimára. Sok szóbeli imára nincs mindig ideje a papnak, ellenben fohászimák végzése mindig lehetséges. Az eredményük fölbecsülhetetlen: lelkem és munkám kapcsolatban marad a jó Istennel a szórakoztató és szét-szóró munka közben is.

Ezeket találok elengedhetetlenül szükségesnek a papi lelkiség fönntartásához. Ezekre föltétlenül kell időnek lenni mindennap. Inkább külső munka rövidüljön meg, mint ezek.

Nagyrabecsülő meleg szeretettel öleljük tehát át lelki-életünk ez eszközeit, tartsunk ki elvből mellettük: ezeknek köszönhetjük életünk legnagyobb kincsét: a papi lelkiségünket. Sőt vezessen bennünket ezek használatában a nagy-lelkűség.

IV. Vass József társelődő:

A mai pap lelkiéletének legfőbb összetevői.

Egy reálishan tündöklő alak rajzolódik ki képzeletemben: a közeljövő kedves, mosolygós, talpraesett, nagyenergiájú papi típusa, akit nem ismerek, csak sejtek. Egész lényegén főként egy vonás domborodik ki: cum Deo familiariter agit. Ha csetlik-botlik is, ha kibújik olykor cselekedeteiben az emberi gyarlóság lólába: azonnal rendbehozza ügyét Isten-nél a családi kedveskedés formájában. A szent Család levegőjében él, mint annak tagja, szolgálja, minisztere, megbízottja. Valahogy ez a kép él bennem a jövő papjáról: nagy, a világ szemében érthetetlen gyermekded egyéniség, szinte pajzán és bohó a Jézus és Mária tiszteletében, mely megnyilvánul magánéletének minden vonatkozásában, de társasági érintkezésekben és családi látogatásokban is. Amint Jézus és Mária nevét kitörölhetetlenül a szívébe véste, úgy ajkáról állandóan e két név meleg szeretete duruzsol, iskolában és gyóntatószékben egyaránt. Titkok, vidám földöntúli titkok embere, az evangélium jó hírrel járó embere, aki világi szemüveg alatt egyszersmind kissé megoldhatatlan. Ahol szemei emberszínét és szívét egyedül és kimerítően ismerik: az egyedül a tabernákulum közlekedés rövid vagy olykor hosszabb ideje. Mindenki jóba' van, de legjobban Jézus, Mária és Józseffel, hiszen olyan árva, olyan pusztai akác! Mily boldog lehet azután, ha szobájában, otthonában egészen meleg és életszerű kultuszt tud kialakítani a szent Család tiszteletére, otthona Betlehem, — persze nem az íróasztal fölött giz-gazként tornyosodó művészi rendetlenség alapján. Folytatom ezt az intuiciós képet: a jövő papja a világgal szemben óvatos, annak odaölelő karjaiból művésziesen siklik ki, sehová sem forr oda anyagias és kellemetlen súlyával. Nincs egy család, melyhez: „a pap eljár“. Mindenütt óhajtott, de tüneményyszerű jelenség, a célok jól öntudatolt férfja, aki körüljár jót tévén, nem pedig letapad valami füstös oduba. Apostoli útjában kitüzesedett nap, mely összeégeti az „egy hajlékot“, ahová gyakran lepihen. A jövő papjának egyetlenegy területe talán, ahol kissé leülhet üstökét megigazítani, kedélyét kihancurozni: a fiúgyermekvilág, mely nem egykönnyen gyullad be, vagy gyullad ki, közöttük — akár mint iskolások, szívgárdisták, egyleti tagok között — lehet gyermek, játékos, csintalan, nagyhangú! S ugyanakkor e vidám papi élet csirákat hint

el a gyermekszívekben, nagy papi hivatások útját. A göndörhajú, nagy feketeszoknyás tisztelendő bácsival együtt mulató gyermek felejthetetlen benyomások őrzője és mesélője.

A jövő papja alamizsnás ember, kezei nem a karvaly maga alá kaparó karmai, hanem a szelíd, krisztusi szétosztó kéz, ami jót a sors eléje tolt. Valahogyan a jövő papjának vagyoni állapota, úgy sejtem, a szentek vidám szegénységét fogja tangálni, s a szentpáli gondolatot: eledelünk és italunk lévén, elégedjünk meg vele... El sem tudom képzelni másként a jövő papját, mint nagylelkűségének bátor, jókedvvel nélkülöző áldozatát, aki úgy átlag pénzválságban kínlódik. Látom a jövő papjának pénztári naplóját is, aki bevételét a szegény kassza számára alaposan és tervszerűen megszázalékozza. Egyáltalán a mi időnk: a polgáriasodás alkonya, az új európai világ mindörökké elvágja a korlátlan boldog földi jólét duzzasztó zsilipeit. A harcos, kemény, mindenért verejtékkel megküzdő józan új világ van kialakulóban. A jövő papja vállalja az izzadva lótot-futó, sok kedves lemondásban gazdag életet, mely mindent visszakap a természetfeletti élet egyensúlyozó mérlegén Jézus-Mária kincsosztó kezéből.

A jövő papját — lehet, hogy túloznak sejtéseim —, igen mértékletes embernek szeretném látni. Atléta kell a jövő áradata elé, aki mellével felfogja és visszaveti a tomboló bűnzuhatagot. Testi és lelki erő! Ezt pedig legáltalánosabban és leglényegesebben a helyes és higiénikus táplálkozás, a testi torna és sport fogja biztosítani.

A jövő papja előtt mindvilágosabban áll a papi kiválasztottság nagy öntudata, tudja, hogy ezrek közül ő kapta a Lelket, a bűnök bocsátására, emberek javítására! Ezt a Lelket kell, hogy állandóan szemében hordozza, mint mámoros szent lovag terjeszti a szent lángot szerteszét. Jézus és Mária föl-kent vitéze! Neki nem imponál a főurak vállveregetése, miattuk nem szűkít egy-két elvén, tudja a történelmi tényt, hogy Nagy Konstantin császár a niceai zsinaton a legutolsó kispap után egy kis alacsony széken akart helyet foglalni, érezte a papi karakter nagyságát, mely császárok fölé emeli a fölötte ülő szürke kis keleti klerikust. (Euseb., Vita Constant. I. 3., c. 10. M. G. 20, 1066. B.)

A jövő papja nagyon simplex ember, simplex és kristálytishta élete a kegyelem látószöge alatt. Kissé a templom és a szobája embere, mint a hangos tartalom nélküli külső kapkodó, szétfolyó aktivitásé. Valahogyan inkább mindent Jézus

és Mária kezeire bíz, — természetesen mindent megtevé, amit lehet.

Még egyet a jövő papjáról: a jövő papjának minden jól jön, minden lendíti üstökösi útján. Csapás, nyereség, mellőzés, jutalmazás egy-egy újabb alkalom jobb munkára: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Így lépked Isten jövő erős testű-lelkű atlétája szennyos, rongyos koldusházak fölött, hulló, csömörlő, bóduló emberek részeg tömege felett, mint sarkantyús vitézi termet; egyénisége, mint a mágnes, felragad, üdít, tisztáz, napfényt visz a levegőtlen és dohos emberi odukba. S míg ő csillog az erősen tartott lelkiélet varázsos, megfoghatatlan tiszta fényében: — öntudatlanul is hinti az eszményt és plántálja az örök életet, melynek örököse, papja, apostola.

B) Hozzászólások

„A közeljövő beérkezett papjának lelkiélete“ problémához.

H. D.: A világi papnak olyannak kell lennie, mint egy rendalapítónak, ki önmaga teremti meg saját lelki keretét. Szálfa-egyénség kell ehhez. Itt főképen szükség van őszinte hozzászólásokra.

— : A kikerülő fiatal papnak a legnagyobb nehézsége a lanyha papok példája.

H. D.: A világi pap mindig sokat kopik, mert nincsenek körülötte, akik támogatnák lelkiességében.

— : Sokszor a principális morzsolja le a káplán lelkesedését. Nem egyszer a törekvő pap a gúny tárgya.

H. D.: Igen nagy dolog, ha a fiatal pap ilyen körülmények között kitart!

— : A papságban két tábor van: idősebb és fiatalabb nemzedék. A papok nem keresik föl egymást s ha együtt is vannak, nem beszélnek lelki dolgokról. A legnagyobb tekintélyrombolók azok a papok, akik paptársuk ellen áskálódnak. Próbáljuk meg elkerülni a papi invidiát, főképen kitüntetésekkel kapcsolatban.

— : Sokfelé elhangzik, hogy az öreg s fiatal papok között nagy szakadék van: az öregek más légkörben nevelkedtek, mint a fiatalok. Szeretettel kell leszerelni őket. Szeretettel, megalázkodással, engedékenységgel sok mindent el lehet érni.

R. Gy.: A lelki dolgokat úgy kell végezni, hogy a pasz-

torációt ne csorbítsuk meg ezzel. Ne rövidüljenek meg a hívek a pap lelkiélete miatt.

H. D.: A coelibatus miatt a pap könnyen lesz hideggé: aggregénytípussá. Az optimista fiatalember az ilyen öreg papot nem tudja megérteni. Ma a civileknél sokkal nagyobb az ellentét az öregek és fiatalok között, mint a papságban. Ez az ellentét természetes okain kívül ma korjelenség is. S az egyháziaknál ehhez járul még a papi ellentét is, ami a nagyon lehiggadt és a fiatalosan idealista típus között éleződik ki.

— : Az ellentét nem a fiatalok és az öregek, hanem a lelkiéletet élő és lelkiéletet nem élő papok között áll fenn.

F. S.: Nincs jól megnevelve az a fiatal pap, aki egyszerre összeomlik a plébános rossz példájától.

P. Spirituális összefoglalása: Értékes megjegyzések hangzottak el, de ezek nem vágtak a témához. Ez is mutatja, hogy milyen komplikált kérdés az. — Érvek, hogy kell a lelkiélet:

1. A papiság élő organizmus bennünk. Ha éltetjük, él, ha nem éltetjük, megmerevedik bennünk. Ha nem élek lelkiéletet, elfajulok. Ha nem magamnak való lelkiéletet élek, boldogtalan leszek.

2. A natura lapsa elsöpör bennünket, ha nem bátyázzuk körül lelkiélettel.

3. A papiság lényege az áldozat a közjóért a teljes föl-áldozottságig. Ezt biztosítja számunkra a lelkiélet.

4. *Mysterium iniquitatis*: A jóakarátú, becsületes pap is vergődik a bűnnel. Az elbukás egyetlen kivédése a lelkiélet.

MÁSODIK NAP DÉLELŐTT.

KALOT-PROGRAMM.

(NB. ! Az előadások anyagát csak vázlatosan közöljük, mivel az egyes KALOT-nyomatványokban teljes kidolgozásban úgysis megtalálhatók.)

Ugrin József:

A KALOT-népfőiskola.

Dánia, a gazdag parasztok országának a titka a népfőiskola. A KALOT az új népfőiskoláján a magyar agrár-réteg vezetőit akarja kiképezni. Elsősorban a hivatásos népvezetőket, a papokat. Azután foglalkozni fognak a népvezetőképzéssel: kiképezni a vezető paraszttípust. XI. Pius pápa kívánja, hogy minden osztály önmagából termelje ki a vezetőit. A hazugságnak buta ember kell, az igazságnak művelt emberekre van szüksége. Ezért az új főiskola nemcsak gazdasági, hanem kulturális síkon is ki fog terjeszkedni a vezetőképzésre. Cél: megtanítani szeretni a földet és a hivatást s ugyanakkor jellegzetes népi műveltséget is közölni. A népfőiskola százszázalékosan gyakorlati lesz. Kicsiben meglesz benne az egész falu. Anyagi költség a fiúk számára igen csekély lesz.

P. Nagy Tőhötöm S. J.:

A fascista szervezet.

Ismertette a szervezet történetét, fölépítését, eredményeit, majd levonta a tanulságot, főképen a magyar viszonyok szemszögéből.

Dr. Farkas György:

Az agrár mozgalom.

A hivatásrendiség ma korszerű: az egész nemzetközi gondolkodásmód ezt óhajtja. Már pedig „ami korszerű, az az Isten akarata“. (Faulhaber bíboros.) — A hivatásrendnek három dologra van föltétlenül szüksége: tudjon törvényt hozni, tudja azt végrehajtani s legyen önálló bírósága, vagyis legyen autonómiája. — Nálunk a dolgozó munkás nincs úgy megbecsülve, megfizetve és törvényesen megvédvé, mint ahogyan kellene.

MÁSODIK NAP DÉLUTÁN.

Magyar Ferenc:

A KALOT-sajtó programja.

Az országban 1011 sajtótermék jelenik meg. Ezek közül 332-nek van köze a magyar faluhoz. — A KALOT célkitűzése: komoly népi irodalmat, mely a nép nyelvén van megírva, s mely védi a népet érdekvédelmi harcaiban is.

Meggyesi Sándor:

A KALOT kisebbségi programja.

A magyarság mindig vendégszerető volt a kisebbséggel szemben. Ma már a kisebbségnek a lelkét akarja megnyerni s nem a nyelvét. A magyarosítást nem az iskola fogja megadni, hanem a környezet, a család. Tehát meghagyni a kisebbségi nyelvet, kultúrát, szokásokat, de magyarrá tenni őket a gondolkozásmódban, a célkitűzésben, a sorsközösség vállalásában.

Benárd Géza:

A KALOT mintagazdasága.

A mintagazdaság mint tanítógazdaság célja: a parasztfiú ne szakadjon ki a földművelésből a főiskolai tanulmányi idő alatt. Rá kell vezetni, hogy a tanuló ne csak meghallgassa. hanem meg is vitassa a gazdasági kérdéseket: az előadótól ajánlott eszköz, módszer stb. hogyan válik be az én körülményeim között. Ez a kulcsa a gazdasági tudásnak. Másrészt a Főiskola ezzel a mintagazdasággal be akarja igazolni azt is, hogy a kisbirtok jövedelmezőbb, mint a nagybirtok.

Az egyes előadásokat megbeszélés és vita követte.

Gondolatok Kovrig Béla min. tanácsos úr előadásából:

Nem elég az állam, szükséges a társadalom is. A népnek önmagának kell társadalommá szerveződnie. Eddig a magyar állam és a magyar nép nem tudtak egymásra találni. Az állam csak akkor életképes, ha nem tekinti magát öncélúnak, hanem olyan formának, mely simul a társadalomhoz. — A cenzura világában minden újságcikk és rádióbemondás az állam nyilatkozata a külföld felé is. Ezért, ha bizalmasabb közlésről van szó, ez nem történhetik sem a sajtóban, sem pedig a rádióban, hanem más formában s ez ma a Magyar Szolgálat. A határkiigazítást racionális okokkal megoldani nem lehet. Ezért kellett mozgósítani. Eddig mindig, ha mozgósítás történt, kitört a háború. Ma a mozgósítás a legnagyobb diplomáciai argumentum szerepét tölti be. Az aratás előtti mozgósítás célja: figyelmeztetés, hogyha nem intézkednek gyorsan, veszélyben a búzaalap. A támadást viszont azért halogatták, mivel ha Magyarország támad, a Szovjet azonnal lenyomul a Fekete-tengerig s mindezért Magyarországot tette volna felelőssé. A diplomáciai sakkhúzások s a katonai mozdulatok között tehát szoros az összefüggés. Kímélni kell a magyar vért, ha vérontás nélkül is célt lehet élni. De szükség esetén nem szabad még a vért sem kímélni. Higgyük el, hogy a kormányférfiak is jó magyarok, csak hogy messzebb látnak, mint mi. — A család és a hivatás a szociális állam alapjai.

HARMADIK NAP DÉLELŐTT.

Központi téma: papi egység.

A) Előadások.

Előadó: P. Békési István S. J., v. deszki káplán.
Társelőadó: Kiss László udvardi káplán.

I. P. Békési István S. J. előadó:

Papi egység.

I. A legidősebb, a legsürgetőbb és legálomszerűbb feladat a papi egység. Egységes csatasorokkal szemben csak zárt egységek védekezhetnek eredményesen. Morajló tankáradattal és az eget elsötétítő repülők ezreivel szemben azonnal ellentámadásba kell átmenni és késlekedés nélkül működésbe hozni a légelhárító ütegeket. Ezért legidősebb és legsürgetőbb apostoli feladat a papi egység. Álomszerűnek csak annyiban álomszerű, hogy megvalósulása esetén szinte csak apostoli álmodozásainkban megcsillanó eredmények válnak valósággá és életté, de nem álomszerű abban a értelemben, mintha lelkes felkarolásra és céltudatos megvalósításra nem volna megértő lelkünk, érzékünk és készséges, komoly jóakaratom.

Papi egység kell és pedig apostoli, pasztorációs vonatkozásban elsősorban. Egységes tervv kövacsolt elgondolások, összefogott kéz, vállvetett munka a Krisztusország építésére, lelkek üdvözítésére, a világhódító kereszténység diadaláért. Ez az apostoli egység feltételezi és megköveteli a lelkek és szívek, papi lelkek, papi szívek testvéri összedobbanását, megértő, támogató szeretetét.

Papi egység célja az, hogy az Isten országának mindennél fontosabb ügye sikeresen vívja meg döntő nagy harcát; hogy lelkes ifjú erők sok-sok értéke és még több jóakarata apró szétforgácsolódással, gáncs és meg nem értés

miatt el ne kallódjék; hogy az epedve kereső, lázasan kutató és lázadóan forrongó nagy embercsalád felkarolása, lecsendesítése, tápláló, melengető kielégítése egy Igével, egy Kenyérrel, egy Szívvel, azaz gyors és maximális sikerrel történhessék meg.

II. Az indítóokok, melyek ezt a papi egységet sürgetik, a következők:

1. Ez Krisztus Szívének legforróbb vágya, a főpapi ima epedő sóvárgása: *ut unum sint omnes*. De ennek a mindenkégyységének első feltétele a megváltás szolgálóinak egysege, szolidaritása.

2. Ez az egy Kenyér lekötelező sürgetése, melyben száz és ezer búzaszemek részecskéjéből egy Krisztus lesz és ezer meg ezer szentségház milliónyi szentostyájában, háromezrezer papi kézben és milliók szívében ugyanegy Krisztus él és tevékenykedik.

3. Az egy Lélek, az Éltető, Elevenítő nem a zűrzavar Istene. *Egy* pünkösdi tőzzel lángoltatta fel a tizenkettőt, *egy* karakterrel jelöli meg elkötelezett szolgálóit, *egy* keresztséggel tesz istengyermekekké és testvérré mindeneket az *egy* családban, *egy* krisztushelytartó által szól az egyetlen Név erejében.

4. A történelem, a régmúlt és jelen egyseges tanítása ez, kezdve a görög és hindu tanítómeséken és példázatokon át egészen napjainkig, mikor az egyseges szellem és egyseges erők világképráztaó sikereit látjuk az egész vonalon.

5. Krisztus ellenségei egysegesen, céltudatosan támadnak. Minden lépésüket tervszerűen átgondolják, a technika és tömeghódítás minden eszközével, szinte lehengerlő egyseggel és az egyseget jellemző szívós kitartással dolgoznak.

III. Az összefogott erők, az egysege jelentőségét mindig megértették az Egyház legjobb fiai. Az Üdvözítő is példát ad rá: tizenkét tanítványát egysegesen, közösen neveli és a keresztyénység bölcsőjénél ott áll az apostoli kollégium. A hetvenkettőt is kettesével küldi az Ige hirdetésére. Húsz évvel a megváltó halála után a jeruzsálemi zsinaton közös eljárásmodot keresnek a zsidó és pogány keresztyének nagyobb egysegeének megőrzésére és kidomborítására. Az önmegszentelődés hősei kolostori közös életre térnek át, az apostollelkű Szent Ágoston pedig közös életben egyesíti papjait és tervszerű papnevelő munkát végez. Közös lakás, közös szabályok, a lelkiélet közös gya-

korlatai jellemzik ezt az ágostoni papnevelőt, mely nem szerzetesi, hanem apostolkodó, világi papi tömörülés. Később ez az elgondolás létesíti a kanonokok intézményét: egymást emelő, lelkesítő közös élet, differenciált külső tevékenységgel, hogy teljesebb és eredményesebb lehessen az apostoli munka. Mikor pedig a bencések tele marokkal szórják a magvat a vérrel és verejtékkal feltört pogány ugarra, a soraikból kikerült püspökök a kolostori élet fegyelmét, egységes szellemét igyekeznek átültetni püspöki székhelyük körül tömörült munkatársaik életébe. Ez a cél létesítette azután a különböző papi kongregációkat. Ma is ilyen tömörüléseket sürget az apostoli munka és a papság nemes igénye mélyebb papi lelkiségre, biztosabb talponmaradás és továbbfejlődés, átütőbb pasztoráció érdekében. Ezt a célt akarja szolgálni az A. C. az egység hangsúlyozásával, egész országok, sőt az egész világegyház munkáinak egységes szellemű irányításával. Az egyetemes zsinatoktól a nemzeti kongresszusokon át egészen az espereskerületi gyűlésekig mindennek főcélja ez: egységes munkába állítani az összefogott erőket. A hierarchia hivatalos, egységesítő elgondolásai és intézményei mellett nem hiányoznak a magánjellegű tömörülések sem, melyek kisebb körben akarnak teljesebb papi lelket és ezen át teljesebb apostoli munkát biztosítani. A hangsúly eddig inkább a lelki egységen, egymás papi lelkének támogatásán volt. Legjelentősebb ilyen papi tömörülés az Unio Apostolica.* De éppen ezek a lelki tömörülések érlelték meg a papság lelkében azt a gondolatot, hogy az egymáshoz kapcsolt papi lelkeket kifelé is zárt csatasorként kellene az üdvözítés munkájába állítani.

A multa vetett visszapillantás után vessünk rövid tekintetet a jövő lehetőségeire, hogy így a jelen teendőit jobban megértsük és egész lélekkel felkaroljuk a megvalósítás eszközeit. Ha egyes plébániák, egyházmegyék, egész országok, sőt a világegyház összes papjának összes papi ereje és tehetsége egységes munkában összeforrna! Ez a legtöbbször hivatott embercsoport végre igazán megtalálná egymást! A világnak ez a háromszázezer főnyi legképzettebb agitátorcsoportja egy emberként állana egységes, égetően sürgető és sorsdöntően fontos elgondolások szolgálá-

* Teljes néven: Unio Apostolica Sacerdotum Saecularium Sacratissimi Cordis Jesu.

tába! Ha tizenkét ember egy gondolattal nézi a csillagokat, az már világhatalom, mondja a hindu bölcsesség. És ha háromszázezer krisztusutód egy szívvel lelkesedik és egy lélekkel dolgozik az istenország ügyében, az már nem evilági, az emberfeletti hatalom.

IV. Gyakorlati teendők az egység megvalósítására:

1. Egyénileg mélyítsük el magunkban az egység tudatát és gondolatát, főleg a szentpáli levelek és Szent János evangéliuma gyakori forgatása és elmélkedése révén. Olvaszuk és elmélkedjük az egység modern apostola, P. Plus idevágó műveit is.

Irjunk és beszéljünk sokat erről a gondolatról papi körökben és a papság lapjában.

Végezzünk lelkigyakorlatokat, melyeket ebben a szellemenben adnak olyanok számára, akik apostolai akarnak lenni ennek a gondolatnak. Egy-egy nyolcnapos lelkigyakorlat mindig mérföldjelzőkő a papi egység megvalósításának útján.

Egész papi munkánkat végezzük egységes célkitűzéssel, jól megválasztott jelszavakkal, melyek ezt az egységet domborítják ki. (Pl. Isten országa Magyarországon, a Nagycasszony uralma Szent István országában, Jézus Szíve országa hazánkban.)

2. Paptestvéreinkkel szemben minél nagyobb szolidaritás és egység hangban, viselkedésben és külső munkában. Az egyes plébániák összes papjai dolgozzanak közös terv és elgondolás alapján. Nagy szolgálatot tesz káplán és plébánoskodók számára a jól vezetett munkanapló, melyben munkakörünkre vonatkozó meglátásainkat, terveinket, a nehézségeket, az elért eredményeket őszintén feltárjuk. Azokkal szemben, akik kevésbé megértők és nem rezonálnak azonnal ilyen gondolatokra, tapintatos, szíves magatartással igyekezzünk továbbvinni az egység gondolatát. Legtöbbet tesz az Istenországért és a hívekért, aki az Istenország és hívek papjait nagy gondolatok és tervek szolgálatába tudja állítani. Legalább annyit el kell érniük legnehezebb esetekben is, hogy az általunk képviselt gondolatoknak megértő magatartásunk miatt szabad teret engedtetünk. Ahol pedig gáncs, félremagyarázás, vagy hatalmi elutasítás látszik keresztelni legszentebb terveinket, tűrő, néma szenvedéssel, az áldozat apostoloskodásával még mindig nagyon sokat tehetünk az egység diadaláért. Ilyen irányú nehézségek

egyetlen föllebbezési fóruma a szentségház Királya, nem pedig paptestvérek, annál kevésbé a világi munkatársak. Ez a magatartás teszi igazán gyümölcsözővé törekvéseinket: „Akik könnyezve sírnak, mikor vetnek, aratáskor majd örvendeznek.“ (Ps. 125.)

II. Kiss László társelődő:

A papi egység mai problémái.

Papi egységünk problémája soha megdöbbenőbb erővel nem dübörgött végig lelkünkön, mint épen a ma történelmi fázisában! Mindig életkérdés volt számunkra, de soha ennyire sorsdöntőnek nem mutatkozott!

De épp e megrendítő rádöbbenés kényszerít minket arra, hogy lázas lélekkel kutassuk és megtaláljuk a megoldás és megvalósítás útját!

Papi egységünk útjába néhány meggondolás ágaskodik, amelyekkel szembe kell néznünk!

I. meggondolás:

Ha mi meg akarjuk valósítani a szent krisztusi álmot: „Ut unum sint“, akkor lelkünkben mindenekelőtt szinte ki kell szakítani és szinte tárgyi valósággá izzítani egy rövid elszárást: „Meglesz!!!“ A papi egységet meg fogjuk teremteni! — Tehát magáról erről a tényről már nem lehet gondolkoznunk! Ez már többé nem vita és fontolgtatás tárgya! Kell, hogy ez az elszárást, ez az elhatározás számunkra annyira leszögezzett tény legyen, hogy szinte képtelenek legyünk még kételkedni is abban, hogy ez sikerülni fog!

Mert csak a siker ilyen fanatikus hitével tudjuk legázolni a papi egység elé tornyosuló nagyon nagy akadályokat!

II. meggondolás:

Minden egyesülésnek, amely magának történelmi szót követel, első feltétele és lényege: *teljesen azonos szellemi beállítottság, a lényegileg teljesen egységes életnézés és életértékelés!* Hiszen lehetetlen ott igazi egységről beszélni, ahol a legfontosabb kérdésekben is különbözők az értékelések és állásfoglalások! Ha én együtt akarok küzdeni másokkal, váll, váll mellett, kéz a kézben, akkor nekem biztos tudattal kell hinnem, hogy akinek a kezét fogom, az ugyanazt akarja, amit én, ugyanarra az eszmére tette fel életét mindenestől, ugyan-

azért és ugyanúgy küzd, harcol, s ha kell gyötrődik, mint én! A vállvetett közös harcnak csak így van értelme! Következésképp az egységre-törekvésnek is!

Viszont, ha ez így van, akkor világos a kötelességünk: le kell rombolnunk a válaszfalakat és be kell töltenünk a hiány-szakadékokat, amely minket észjárásban elválaszt egymástól! Igaz, az észjárás és életstílus nem uniformis, nem lehet még két embernél sem egy kaptafára verni, annál kevésbbé egy ország papságánál; mégis, tagadhatatlan, hogy a küszöbön belépő új korszak már elénknyujtotta szigorú tárgyi követeléseit a ránk nézve kötelező papi ideállal szemben és ezek között egyikünknek sem lehet válogatni, még jó-hiszeműséggel sem. Ezeket a követeléseket a „KÖZELJÖVŐ BEÉRKEZETT PAPJÁNAK LELKI ALKATA”-val kapcsolatban már megtárgyaltuk alaposan. Hogy most, a papi egység gyakorlati megteremtésének ügyében még újból felhozom, annak oka a következő konkrét proposíció:

A már megbeszélt gondolatok és elszándások alapján, egészen konkrétan és kategorikus határozottsággal szögezzük le írásban mozgalmunk eszmei hiszekegyét és gyakorlati parancsait, melyeket feltétel nélkül és válogatás nélkül vallania és teljesítenie kell mozgalmunk minden tagjának!

Ha ennek kicsit gleichschaltoló íze is van, gondoljuk meg, a szemünk előtt játszódó események döbbenetesen igazolják, hogy csak a fanatikus egyethívés és egyetakarás tud történelmet csinálni! Az áldozatot meg kell hoznunk! Kemény kézzel félre állítjuk az egységet gátló egyéni felfogásainkat és utat engedünk az Isten gondolatainak és a kor követeléseinek!

III. meggondolás:

Az egyesülés formájának a kérdése. A probléma megértéséhez szükségesnek látszik megtennünk a következő distinkciót: Elgondolható olyan egység, amely merőben a gondolkozás, az ideológia azonosságán épül fel. Itt az egység tehát csak a közös mentalitásban nyilvánul meg. Másodszor elgondolható olyan egység, amelyben a közös gondolkozáshoz még alkalmoszerű közös cselekedetek (rekollekció, lelki-gyakorlat stb.) is járulnak. Végül elgondolható a szoros értelemben vett szervezeti egység.

Ezekután kérdésünk pontosan megfogalmazva így hangzik: Vajjon elég lesz-e nekünk a merőben ideológiai egység és esetleg egy közös cselekedetek vagy pedig szoros

értelemben vett *szervezeti egységre van szükségünk?! Ez a kérdés első része. És ha a felelet a szervezet szükségessége mellett dönt, aktuálissá válik a továbbkérdés: Milyen legyen ez a szervezet?*

1. Kell-e szervezeti egység?

A feleletet egyetlen tényező dönti el: Megköveteli-e ezt a mi harcunk?! És ha rá tudtunk döbbsenni mai történelmi helyzetünkre, lehetetlen, hogy rá ne kilátsuk: „Igen!!!”...

Harcunkat két fronton vívjuk: a) Külső front: Isten Országának kiépítése embertestvéreink és a társadalom lelkében, b) Belső front: Isten Országának kiépítése a saját lelkünkben.

a) *Kifelé vívott harcunk szervezkedést kíván!*

Minden harc módszerét és stílusát az ellenfél taktikája határozza meg. Márpedig ellenfeleink, akik versenyt futnak velünk az eljövendő korszak uralmáért, harcmodoruk lényegét és súlypontját a szervezkedésbe helyezték. És bárhogya is gondolkozzunk az ő harcukról, hihetetlen sikereik kézzelfoghatóan igazolják, hogy ők a szinte döbbenetes szervezkedési erejükkel szinte még az igazságot is pótolni tudják és míg mi az igazság birtokában tehetetlenül vergődünk, ők szemünk láttára oltárra emelik a tévedést és hazugságot.

Itt tennivaló csak egy van: *szervezett harc ellen szervezett harcot!!! De szervezett harcot csak szervezett katonasággal lehet vívni!!!* Hiszen gondoljuk csak át: szervezett harc lényegéhez tartozik 1. hogy a haditerv, vagyis a program teljesen egyöntetű legyen. 2. Hogy a program végre legyen hajtva. 3. Hogy a végrehajtás együtemű legyen, mert csak így van átütő ereje! 4. Hogy a végrehajtás közös erővel, vállvetve történjék. 5. Hogy a végrehajtás ellenőrizhető, számonkérhető, sőt kikényszeríthető legyen!

Mindezt merőben egyéni kezdeményezés képtelen biztosítani, ide kemény szervezeti keret kell!

b) *A befelé vívott harcot csak szervezett egységben bírjuk!*

Önmagunk legyőzése és az Isten Országának saját magunkban való kiépítése a legküzdelmesebb emberi feladat! De kifelé vívott harcunk mai tempója, a vele járó hihetetlen szétzórtság és erőmegosztás sokszor majdnem a morális lehetetlenség határára sodorja! Ide tehát erős külső segítség kell! Önámításunk ellen tárgyilagos figyelemmel-kísérés! Gyenge-

ségünk ellen hónunk alá nyúló számonkérés! Tanácstalanságunk ellen testvéri segítség, kishitőségünk ellen a közös nekilendülés ereje! De mindezt csak szervezett együttműködés biztosíthatja!

Ha mindezt az igazságkereső lélek elmélyültségével végiggondoljuk, lelkünkben dinamikusan erővel fog kitépődni a történelmi kiáltás: „NÉPVEZETŐ PAPOK! SZERVEZKEDJETEK!

2. És így már értelmet kap az utolsó kérdés is: Milyen legyen a népvezető papok szervezete?

E kérdés felvetésénél nemcsak az elgondolások és megvitatások kapnak tág teret, hanem még egy esetleges forma elfogadásánál is nyitva kell hagyni a kaput a természetszerű fejlődés számára.

Epp ezért, csak merőben kiindulási alapként adom a következő néhány szempontot: 1. Országos szervezetünk a KALOT ORSZÁGOS NÉPVEZETŐI TANÁCSA-ban csúcsosodik ki. Az országos irányítás és szervezeti vezetés ennek a szervnek lenne kötelessége. 2. A szervezet kiépítése egyházmegyéinkint történne a NÉPVEZETŐK EGYHAZMEGYEI PAPI TITKÁRA-nak irányításával, aki az ORSZÁGOS TANÁCS tagja. 3. Az egyházmegyei szervezet alapsejtjei (megfelelő taglétszám esetén) esperesi kerületekben fejlődnek ki. 4. Minden KERÜLETI SZERVEZET élére a közbizalom két irányítót állítana: a) Külső munkánk közös szervezésére, irányítására, számonkérésére MODERÁTOR-t, b) Belső munkánk segítésére, irányítására, figyelemmel kísérésére és számonkérésére ADMONITOR-t. Ugyancsak a szervezet alapvető tényezőjeként kínálkoznak a MOZGALMI (helyi, megyei, országos) TANÁCSNAPOK.

Ezek lennének a szervezeti keret alapvető pillérei s ezeknek gondosan körvonalozott kiépítése biztosítaná mozgalmi munkánk tárgyi erejét.

Természetesen ez az elgondolás még vázlataiban is csak egy a sok lehetőség közül, amelyek megfontolásra várnak.

Befejezésül csak ennyit: Bárhová is ragadja magával kutató lelkünket a további tárgyalások sodra, egy elszánásnak ugyanazzal az erővel kell végig dübörögnie mindnyájunk lelkén: Főtisztelendő testvérek, győzelmes harcunk egységét meg fogjuk teremteni, mert meg kell teremtenünk és ennek egy az útja: MAGYAR PAPI NÉPVEZETŐK SZERVEZKEDJETEK!!!

B) Hozzászólások
a papi egység problémájához.

H. D.: Sok pap nem tudja megérteni a papi egységet. Erre már a szemináriumban kell nevelni. Ezt tanúsítja a Szent Gellért-Unió története is. — Lelki alapon könnyebb egységet teremteni, mint apostoli síkon. Legreálisabb egység: évenként összejövünk e papi Nagytábor keretében s mindig mélyebben tárgyalunk. S ebből fejleszteni ki a papi egységet. A papi egységet exhortációkkal megvalósítani nem lehet. A kollektív áldozatosságra még nem nevelte senki a magyar papságot. Legyen érzékünk ahhoz, hogy szívesen cselekedjünk a közért, akár névtelenül is. Legfontosabb: összejönni, látni egymást, szuggerálni s megélni az erőnket. Nagy akadály a papi egységnek az is, hogy a mai magyar papságban nincsen olyan ember, ki az egész papság közös bizalmának a letéteményese volna, kire az egész papság hallgatna.

H. G.: A legújabb háromnaposig valamilyen körirattal kell ápolni az egységünket.

N. T.: Hitler elve, hogy nem írással, hanem csakis élőszóval lehet szervezni. A KALOT jövőre több papi Nagytábort fog rendezni.

H. D.: Ezáltal az eszme terjedni fog, de az egység nem. Az egység előfeltétele, hogy összemелеgedjenek az egyesek, vagyis, hogy e gyűléseken mindig ugyanazok találkozzanak.

K. L.: A KALOT célkitűzése alatt és kereteiben szervezkedjünk.

H. D.: A papi egyesülésnek endogén jellegűnek kell lennie. Ekkor lesz a papság áttörhetetlen falanx. A papság önállóan álljon sorba. A KALOT legfőbb bázisai a civilek s nem a papok. S a KALOT-problémákon túl vannak egyéb egyházi és papi problémák is.

B. Z.: A KALOT-ban kizárólag azért sem egyesülhetünk, mert a papnak vannak más egyesületei is. Ne indítsunk külön lapot, mert akkor a többi lap lesz gyöngébb. Közös ügyeinket írjuk inkább meg az Egyházi Lapokba.

N. T.: A mostan jelenlévők legyenek kovászai a jövő év táborainak.

— : A latin és görög szertartású papok között sokszor nincs meg a papi egység.

B. M.: Fájdalmas jelenség az, ha a piros cingulus ellentétet hozna létre az Egyházban. A papi egység legnagyobb akadálya a féltékenység. Paptestvérek vagyunk, de nem vagyunk barátok.

HARMADIK NÁP DÉLUTÁN.

Központi téma: Közös papi megújulások.

A) *Előadások.*

Előadó: Havass Géza, makóújívárosi káplán.

Társelőadók: Capdebo Lajos nyírcsaholyi káplán,

Tóth László zajtai káplán,

Libor István gádorosi plébános.

I. Havass Géza előadó:

A közös papi megújulások.

Egy el nem múló hang, a személytelen pápa szózata csendül fülünkbe ezeket mondva: „Vonuljatok a szent magányba lelkigyakorlatokra, nemcsak az egyházi törvényekben előírt időközökben és időtartamig, hanem módotok szerint gyakrabban és hosszabb időre. Azonkívül minden hónapban ajándékozzatok magatoknak egy napot, hogy azt buzgóbb imádságban és lelki fölüdülésben töltsétek, amint azt a legszentebb papok minden korban megtették.” (XI. Pius: A kat. papságról. 68. old.) Tehát testvérek, a mai megbeszélésünkben felvetendő dolgokat nem fiatal óriások, akarnokok találták ki, hanem XI. Pius pápa kötötte a katolikus papsághoz intézett körlevelében mindnyájunk lelkére! Mert a világi papi élet a maga aktív beállítottsága folytán sokszor azzal a veszéllyel jár, hogy már nem elég természetfeletti és papi. Így előáll az a paradoxon, hogy a legkevesebb mértékben hordozza magában a természetfölöttiséget az az embertípus, mely hivatva van másokban ezt ápolni. Vessük fel tehát a kérdést:

1. Mi a papi megújulás?

Mint a szóban már benne is van, valamit megújít bennünk s ez a papi hivatás, a szemináriumtól hamvasan kihozott

papi lelkiség. Mert mint a rozsnyói püspök úr mondja ezzel kapcsolatban, „a papi hivatás ellanyhulhat, sőt el is lehet azt teljesen veszíteni. Nem védi a hivatást sem kor, sem méltóság... Ha a pap mélyen belenéz saját papi lelkébe, akkor megborzad és félelemmel kezdi munkálni, védeni papi jellegét, hivatását. A papi hivatást állandóan kell gondozni, ápolni, erősíteni. Ere való a gyakori gyónás, a lelkigyakorlat, az elmélkedés, a szentmisére való alapos készülés és annak, mint a legfölségesebb áldozatnak áhítatos bemutatása. Ne feledjük el azonban, hogy gyarlók vagyunk. Mindezt ellenőrizni kell. És pedig egész életünkön át. Erre a munkára valók a papi rekollekciók. Boldog az a pap, aki havonként megteheti. Ez a nap teljesen a miénk. Itt önmagunkért, a mi üdvösségünkért dolgozunk.“ Eddig a rozsnyói püspök úr.

2. Miért föltétlen szükséges a papi megújulás?

Már az első kérdés kifejtéséből következik: t. i. ha elvesztjük hivatásunkat, lelkiségünket, azzal együtt mi is elveszünk s a ránk bízott lelkeket seregestől ránthatjuk magunkkal. Világos ez, mert az állandóan önmagát kiürítő papi lélek a végén kimerül s tartalomnélküli, elfásult, unott és száraz lesz, akinek szinte már az is teher, hogy reverendát visel. E probléma gyökere a kopás törvényében van. Az élet szörnyen koptat; a világi papnak papiságát különösen is, mert annyira súrolja állandóan.

A papi megújulás tehát elsősorban defenzív jellegű, a védelmi erők fölszítását célozza. De építeni is akar, továbbfejleszteni lelkiségünket. Hiszen az élet nem ismeri a megmerevedést. Aki papilag élni akar, annak papilag haladni is kell. Fontos az apostoli indok is, t. i.: mivel a papság lelkies vonatkozású munkát végez, legelső, hogy maga is lelkiséggel legyen telítve, mert ez adja meg munkájában az őszinte meggyőződést, mely ha hiányzik, farizeizmus az egész papi élet, s ami még fontosabb: a lelkiség adja munkáinak hatékonyságát az üdvözülés, lelki építés síkján.

3. Milyen a közös papi megújulás?

a) Mindenekelőtt a közösségen van a hangsúly, mert az Úr Jézus mondotta: „Ahol ketten, hárman összejöttek az én nevemben, én is ott leszek köztetek“. Tehát eredményesebb, hatásosabb az így végzett munka. A testvérek példája, imája, viselkedése, buzgósága nem is gondolják sokan, mily lendítő

erőt jelent az egyesnek! — De fontos ez *világi papi* szempontból is! Azért, mert mi egymástól elszigetelt életet élünk, nem úgy, mint a szerzetes papság s ez a tény óriási távolságokat állít közénk. Elvész belőlünk a közösségi érzés, a testületi szellem, sőt az egymás megbecsülése is, mert közönséges jelenség, hogy alig köszönünk egymásnak, vagy azt is ímmel-ámmal, fagyosan végezzük, s ha valahol papot látunk, első törekvésünk minél távolabb kerülni tőle, mint az a vonatokon elsősorban megfigyelhető! Fontos tehát, hogy ilyen alkalmakkor közeledjünk egymáshoz és melegedjünk fel egymás iránt és ismerjük meg egymást nemcsak személy szerint, de egyéniség szerint is s akkor látjuk, hogy mennyi érték van egyesekben elrejtve. Lassan így megtanuljuk egymást becsülni és tisztelni is!

b) Gátlások — megoldások. A közös papi megújulások *gátlásai* mindenekelőtt

a) saját magunkban merülhetnek fel. Ez pedig a részvételt illető elhatározás hiányában mutatkozhatik. Ilyenkor akarati gyengeség vagy szétesettség az egésznek az oka. Fontos leszögezni az elvet: nekem erre szükségem van! s ezután egy salto mortalés végrehajtással benevezni erre!

β) A papi megújulást nem igénylő paptestvérek epés vagy gúnyos megjegyzései szintén gátló körülmény lehet. Különösen, ha ezt, t. i. a papi együttest, éles nyelvvvel „papszapulónak“ vagy hasonlónak nevezik el.

γ) A principálishi nehézkesség a szabadságadásban szintén megakadályozhatja egy-egy ember útját ebben az irányban, különösen, ha ezen tény mellé még lesújtó ellenvélemény is társul: „Mit akarnak már megint?!“ s hasonló felkiáltásokkal fűszerezett kifakadások formájában.

δ) De lehet gátlás az anyagiakat illetve, mert útiköltség s hozzá az ebéd vagy télen a fűtési díj kitesz néhány pengőt, amit megérez sok pap, különösen káplán, akinek állása filléres alapon van megszervezve.

Most nézzük ezen gátlásoknak *megoldásait!*

β) A gúnyos megjegyzésekre nem kell adni. Minden ilyen természetű mozgalomnál természetesnek kell ezt venni, mert az ördög nem alszik s mivel így mutatja ébrenlétét, célja az, hogy visszariasszon. Tehát: csak azért is!

γ) A principálishi nehézkesség esetében „le kell szerelni a jó öreg urat“. Mivel? Mindenkinek van gyenge oldala, azzal! Egyszer majd beadja a derekát, pláne ha látja, hogy

becsületes munkát végzünk s vele szemben szeretettel viselkedünk!

δ) Ami az anyagiakat illeti, azt egy kis beosztással meg lehet oldani. Egy hónap alatt össze lehet fillérekből gyűjteni az összes költséget. Itt-ott megszorítjuk a szórakozási költségvetést vagy nem várt stóla-, stipendium-összeget teszünk félre.

c) A közös papi megújulások formái a következők:

Első helyen a 8 napos lelkigyakorlat valamilyen lelki-gyakorlatos házban. Ezen magány alatt rendezzük a rendezendőket. Az esztendő lelki tartalékolása is itt történik, mert ez évenként van beállítva. Célszerű e 8 nap alatt problémáinkról, melyek különösen a lelkigyakorlatos kegyelmi áramlásban lettek plasztikusak, megbeszélést folytatni, vagy a pontokat adó páterrel vagy más pappal, de természetesen nem lelkigyakorlatozóval. 5 napos, 3 napos lelkigyakorlatról ugyanez jegyezhető meg, azzal a különbséggel, hogy ezekben kevesebb az építő érték! (Fontos, habár erről vitázni fognak.)

Megújulási forma az olyan 3 napos is, mely már nem lelkigyakorlat, de lelki kerete van s kizárólagos célja a papi megújulás. Szintén évenként végzendő! Ennek jellege tehát hasonló a most zajló KALOT papi nagytáboréhoz. A lelkies gyakorlatokon kívül ebben már megtaláljuk a lelkipásztori problémákat tárgyaló konferenciákat, vagy más papi témákat. Itt már lehetősége van az eszmecseréknek, melyek viszont a 8 naposban ki vannak zárva.

Az 1 napos pedig a szorosan vett papi megújulás, más-szóval: havi rekollekció. Példa: külföld! Ezt hazánkban intézményesen a rozsnyói egyházmegyében végzik már 14 esztendeje. Három helyen tartják s az egyiken minden pap köteles megjelenni. Nem intézményesen, hanem saját jószántukból a csanádi fiatal papság egy része is össze szokott jönni Szegeden a jezsuiták egyik házában. A szomszédos váci egyházmegyéből is rendszeresen jönnek néhányan. Ezeknek az „egynaposoknak“ lelki keretébe délelőtt egy elmélkedés van állítva, melyet az erre az alkalomra felkért világi vagy szerzetes pap tart. Délben van állapotbeli megfontolás. A közös ebéd alatt is még szilencium van s valami lelki könyv felolvasása. Ebéd után függesztődik fel a rekreációban a hallgatás. Ezt követi egy csendes idő, majd a délutáni közös megbeszélése valami papi problémának.

Például legutóbb a papi önképzés volt szőnyegen. A problémát a rekoll. vezető ismerteti rövid előadás keretében. A nap befejezése az egy órás közös szentségimádás jegyében érkezik el, mintegy megkoronázva azt. A szatmári egyházmegyében szintén a fiatal papság egy része igen meghatározó erőlködéssel és szép eredménnyel végzi ugyanezt. Ennek fő buzgólkodója volt Capdebo. Ezért került a programba. Színhelye valamelyik káplánszoba s jellege hasonló a fent ismertetettekhez. Mivel egymást jól ismerik, correctio fraternát is végeznek, azaz szeretettel, de alaposan felvilágosítják egymást hibáikról. — Példák! Ezeknek az egynaposoknak keretében fontos pont a szentgyónások elvégzése egymásnál vagy a vezetőnél, mert lehetséges, hogy a kánon előírta heti gyónást nem mindenkinek van módjában könnyen elvégezni. — Megemlíthető itt még a szórványos törekvés (nem rendszeres): Eleken 1938 őszén, Orosházán 1939 február 1-én, Gádoroson most ősszel készül.

A KALOT-nak is terve rendszerezni a papi rekollekciókat. Faxit Deus!

Mindezekben a papi megújulásokban legfontosabb az egyéni munka. E nélkül egy passzív ájtatossági tényné zsgorodik össze az egész dolog. Ez az egyéni munka pedig a pap lelkében folyik, amennyiben megkeresi legkényesebb problémáit, számot vet az esztendőről vagy a hónapról s jó-feltételeket tesz a következő időkre. Ez a tulajdonképeni rekollekció, másszóval a színvonsüllyedések eltüntetése a kegyelmi fölemelkedéssel.

d) A lebonyolítás feltételei pedig ezek:

a) Egy paptestvért kell megbízni ezen közös papi megújulások szervezésével. Kötelessége előzetes értesítéssel megjelölni a rekollekció időpontját, helyét, vezetőjét és részvételi díját. Felkéri a vezetőnek kiszemelt világi vagy szerzetes papot. Helyet biztosít valahol és megszervezi az ellátást.

β) Ilyen rekollekciókat lehet tartani magánházaknál (természetesen papi házakat értek alatta), de legjobb valami intézményben, mint szerzetházban, internátusban vagy kultúrházban. — Az utóbbiak mindig jobbak, mert könnyebb az ellátást biztosítani, mert úgyis tömegfőzésre vannak berendezkedve s viszont nem zavarnak vele senkit. — Azonban vidéken, ahol ennek nincs lehetősége s kénytelenek valamelyik plébánián összejönni, föltétlen fizesse meg mindenki

az ellátást s ne fogadjanak el ingyen semmit, mert egy-két alkalommal még elmenne, de rendszeresen ezt nem lehetne csinálni az ódium kialakulása nélkül. — Végső szükség esetén, ha más megoldás nincs, hozza magával mindenki a napi kosztját s azt közösben, mint egy kiránduláson, fogyasztásuk el.

4. *Mi a lelki haszna a papi megújulásnak?*

A rendeződés olyan dolgokban, ami a papi lélekben megférhetetlen jelenség.

A munkakedv és nemes ambíció felfrissülése.

A lelkiélet megújulása és a hiányok pótlása.

A papi magatartás helyes úton való tartása.

A paptestvéri szolidaritás elmélyülése.

A papi szaktudás gyarapodása.

S a legnagyobb: a lelkek haszna, mert valóban apostola jár köztük az Úrnak!

5. Ezen lelki *eredmények konzerválása* a vett pontok hónapközben való ismételt átgondolásával, a meglátásoknak a napi negyedórás vizitációban az Úr Jézussal való meg tárgyalásával és a napi examenekben való számonkéréssel lehetséges.

Most pedig csendüljön fel ismét a pápai szózat, mondván: „Arra törekedjete, hogy magatokat jámborsággal, tisztasággal, alázatossággal, engedelmisséggel, fegyelemmel és tudománnyal fölékesítvén, olyan papok legyetek, amilyenek Krisztus akar látni titeket!”

Ezt pedig, testvérek, a papi megújulásokkal lehet eredményesen biztosítani!

II. *Capdebó Lajos társelődő:*

Közös papi megújulások.

NB. R. = Recollectio.

Öntudásítsuk magunkban ezt a tényt és ez tegye igazi ünnepnappá a Rec. napját: Elmegyek a R.-ra, mert az Úr Jézust szeretem és mert tudom, hogy milyen örömet szerzek Neki, ha oda elmegyek.

De vonzzon Téged az úniós R.-ra testvéreid szeretete is. A Te vigasztaló, bátorító, erősítő szeretetedre szomjas a má-

sik úniós testvér, ugyanúgy, mint Te az övére. Szegény, talán még elhagyatottabb, mint Te.

Itt használunk legtöbbet saját híveinknek. Idézem Bubernics püspök Úr idevágó szavait: „Boldogok azok a hívők, akiknek papja résztvesz a papi R.-on. Ott u. i. restaurálja papi hivatását és mindig mint igazi krisztusi pap tér haza . . .” stb. (L. C. U. 1940 márc. 19. sz.)

Itt használunk legtöbbet paptestvéreinknek és általuk az ő híveiknek.

Itt használunk legtöbbet sajátmagunknak, amint azt alant ki fogom fejteni.

Most térjünk át magára a R.-ra és elemezzük annak összetételét.

Kikapcsoljuk, vagy talán csak éppen megemlítiük a lélektani határokat. Ezek természetes síkban mozognak.

Az a plusz azonban, ami a papi R.-okon tapasztalható, messze túlszárnyalja a lélektani hatásokat, mert már természetfeletti síkban mozog; már kegyelem.

Ennek eshetősége roppant egyéni és roppant tág. Mindenki azt kapja, amire szüksége van. Egyiket megrázza, másikat megnyugtatja. Legyen szabad egynéhány konkrét megjelenési formáját felemlítenem.

1. A jóakarát, a „bona voluntas“. A készség, az aláza-tos alárendeltség az Isten szent akaratával szemben: ez a legfontosabb a lelkiéletben s ezt fokozza bennünk a közös re-collectio.

2. Kegyelmes csend. — Zavaró momentumok kikapcsolása, otthoni lekipásztori gondok elfelejtése.

3. A papi lélek kegyelmi boldogságban fürdik az Eucharisztia táborhegyén. — Azért legyen mindig közös szent-ségi óra.

4. Megindul a kegyelmi vérkeringés. Talán így is mondhatjuk: ambíció a kegyelmi életre.

5. Megerősödünk a szent hivatásban. Újra felélénkül azon szent eszmék csillogása, amelyeket idővel belepett a por. Főként a szent tisztaságra gondolok itten.

6. A bukdácsoló, beteglelkű úniós testvért szerető kezek felemelik a porból, megtisztogatják és visszaadják az Úniónak, Krisztusnak, stb., stb.

Az előkészítés. 1. Az egyházmegyei megbízott dolga és kedves kötelessége, hogy a R.-kat megszervezze. Válasszon ki 3—4 napot, amit azután a testvéreknek tudtul ad és azok

választanak. Másképp persze nem egyeztethetők össze az igények, csak úgy, ha mindenki hoz egy kis áldozatot. Sajnos, ezt az áldozatot rendszerint a hittanórák sínylik meg, de hát, ha másképp nem megy, akkor ne aggályoskodjunk és ne zavarjuk meg a többi távolmaradásunkkal.

2. *A meghívó.* Amikor már az időpont pontosan meg van állapítva, (NB. az időpont megállapítása csak az első alkalommal ilyen körülményes, mert a R.-ók utolsó pontja mindig a következő R. időpontjának pontos meghatározása lehet) akkor a kidolgozandó anyag pontos vázlatával elküldjük a meghívókat.

3. A hely. — Valamelyik központi káplán úri háza. Lehet felváltva, ha könnyen megyen, de ha megfelel, akkor lehet mindig ugyanaz. Természetesen erre engedélyt kérünk, nemcsak az úniós káplán testvértől, hanem a plébános úrtól is. Ugyancsak engedélyt kérünk a templomban végzendő litániára is. Expositiós adoratio esetén már az Ordináriushoz kell fordulni.

4. A gyóntatóról is idejében történjék gondoskodás.

5. A R.-ót vezető páter meghívása, amennyiben ez lehetséges.

6. Kik hívandók meg? Természetesen minden úniós tag. Még akkor is, ha biztosan nem jön majd el. A nem úniós paptestvérekre vonatkozólag most végkép el kell dönteni a kérdést. Szerény véleményem szerint annyi értékes fiatal pap van minden egyházmegyében, hogy csak előnyünkre válnék, ha lassan és nagy körültekintéssel bevonnánk őket is a mozgalomba. Azért még ne legyen nyilvános a R. A meghívásokat tehát diszkrétan kell intézni.

7. Az ordináriussal tanácsos a R. időpontját, valamint rövid, vázlatos anyagát is közölni, nehogy besúgásoknak és félreértéseknek adjunk alkalmat.

8. Közös étkezés. Illő helyen. Ha nagyon szíves a plébános, akkor tőle is elfogadhatjuk.

Csak úgy megjegyzésképpen hívom fel még a figyelmet arra is, hogy a lelki megújulásnak az is egy úniós módja lehet, ha felkeressük valamelyik úniós testvérünket és kettesben beszéljük meg lelki problémáinkat, együtt adorálunk, együtt végezzük el lelkiolvasmányunkat, rózsafüzérünket. Különösen segít ez a gyakorlat ismét lelkileg talpraállni, ha nehezen mennek, unottan vagy éppen sehogyan sem lelki kötelességeink.

III. Tóth László társelődő:

Gondolatok a közös papi rekollekciókkal kapcsolatban.

Gyakori a célnélküli paptalálkozás... Amikor — ha örülnek is egymásnak — inkább a szabadjára engedett szórakozási lehetőség idézi fel ezt az örömet... (Hiszen egymás között mindent lehet — még jónéhány sikamlós viccet és egyebet is megereszteni...)

De céllal... Amikor annak örül a papi lélek, hogy a napi élet szétszaggató forgatagából elmenekülhet — ha csak egy napra is, vagy néhány órára, hogy saját lelkét megtisztítsa, felüdítse, megerősítse...

Ezt igényli, kívánja a pap lelke... Minden héten felkerestük egymást 25 km-re lévő kollégámmal nemcsak a szentgyónás kedvéért, hanem hogy lelki dolgokról elbeszélgessünk, pasztorációs problémáinkat jobban megoldjuk — és megújulva térjünk haza... Egyszer ideiglenesen több mint 50 km-re kerültünk egymástól... Csak egy-két hétről volt szó. Mégis... Előre megbeszéltük, hogy egy közbeeső városban találkozunk... Igen, de a vonatérkezés és indulás között egy óra szabadidőnk volt csak... A templom 30 perc az állomástól. Így nem mehettünk oda. Bementünk egy vendéglőbe és ott egy külön helyiségben meggyóntunk és fehér asztal mellett tárgyaltuk lelkidolgainkat... Igen, mert úgy kívántuk...

Egynaposunkra négyen jöttünk... Egy vendégtestvér érkezett közben... Rekollekciónk után kérte, hogy mindig résztvehessen... A papi lélekigény...

Milyen a mi egynaposunk?

Aldozatos. Enélkül nem jöhet létre semmi. Egyikünknek egy akadémikus cigánycsalád sarját kellett temetni. S így a vonatot lekésve hatkilométeres gyorsgyaloglást végzett. Előfordult, hogy az ebédnélküliséget is szívesen vállaltuk... És az éjszakázást... Mert vonatunk csak 1/211-kor indult vissza. S 1/212 felé otthon... Pedig ilyenkor falun bekutyagolni nem kis dolog — jól tudja, aki ott van posztan...

Megújító. Ezt a lényege mutatja legjobban. Ime egy ilyen rekollekciós találkozás.

Megérkeztünk...

A találkozás, viszontlátás örömbeszélgetéseit befejezi a rekollekció-vezető felszólítása. A templomba vonulunk... Le-térdelünk. Veni Sancte Spiritus... Együttesen... Olyan igazi lelki kérés... Veni, veni... S utána a vezető előre leírt kis

imádságot mond... Kik vagyunk? Miért jöttünk? Mit akarunk? Nem nagyhangú fogadkozásra, hanem alázatos magunkra-ismerésre és erőmerítésre jöttünk... Gyullasztani, élesztetni a mi kis szív-szikránkat a nagy Szív lángkohójánál.

Vissza a káplánszobába... Silentiumos lelki hangulat. A vezető a rekollekciós témát veszi elő, amit levelezőlapon mindnyájunkkal közölt... Imádságosan dolgozta ki... A visszhang: lélekmozdulás mindnyájunkban megvan... Nem a kritikus papok, hanem lelkükkel törödni akarók ülnek itt némán... Néha egy-két feljegyzés kerül a lapokra... S úgy érezzük, ezt kell érezni mindnyájunknak, hogy igazi kegyelmies percek ezek.

A főtéma után hozzászólások következnek. Nem nagyhangon, tudásfitogtatással, hanem szerényen, megbeszélés-szerűen...

S végül a *correctio fraterna*... Mindenki köteles elmondani a többiekről, ami változtatni, javítani valót hallott.

S ismét a templomban... Szentgyónás... Imádság... Engesztelés... Közös nagy felajánló-imádságunk a legszen-
tebb Szívhez, s ha csak lehet, szentségi áldással távozzunk...

Hazafelé... Mily boldogan, mennyire megújultan lelki-
leg, azt elmondani nem lehet, azt meg kell tapasztalni...

„És Jézushoz gyűlvén az apostolok jelenték Neki mind, amiket cselekedtek és tanítottak vala. És mondá nekik: Jer-
tek félre egy puszta helyre és pihenjete meg egy kissé...”
(Mc. 6. 30.) A ma apostolaihoz, hozzánk is szól az Úr szava... Hozzánk, akikről Ő tudja legjobban, hogy az élet és a sokfelé való munka kifáraszt, lelkileg is zilálttá tehet... Szól... Hív minket félre... Együttesen, mint apostolait... Lelki pihenésre... Megújulásra... Értsük meg és teljesítsük kívánságát...

IV. Lőr István társelődado:

Gyakorlati hozzászólás a közös papi megújulások kérdéséhez.

Milyen különös: mi világi papok első vonalban küzdünk Isten országáért, mégis a plébánosok, káplánok közül alig van kanonizált szent. Hogy lehetséges ez? A tűzvonalban harcolunk. Ruhánk sáros, gyűrött, szakadozott lesz. Annyi minden, ami körülöttünk van, erőnket szívja, lefelé ráncigál. A világi pap lelkieken sokszor olyan nagyon egyedül áll.

Fiatalkorú papok bensőséges lélekkel, tele lelkesedéssel jönnek a szemináriumából. Némelyikük sajnálkozással nézi az idősebbek kopottságát. Egyszer csak azon veszik észre, hogy ők is kopnak és abba az állapotba csúsznak le, amiben másokat lesajnáltak.

Hogy a lelkiség megmaradjon, ha meglazult, újra helyreálljon, sőt mélyüljön, keressük a lelkigyakorlat imádságos csendjét. Nem az előírt háromévenként, hanem lehetőleg minden évben és ne mindig három napra, hanem lehetőség szerint öt, sőt nyolc napra.

A jól végzett lelkigyakorlat összeszedi a lelket, de ha visszamegy a lekipásztor a küzdőtérre, várják a régi veszélyek. Egy darabig tart az emelkedettség, de ha nagyon nem vigyáz, lassankint — néha meg hirtelen — elkezd lefelé csúszni és azon veszi észre, hogy megint ott van, ahol volt. Hogy ez ne történjék meg, ezért a papnak évközben is, bizonyos időközökben, időt kell szakítania a megújulásra.

A papi megújulás gyakorlati megvalósításának első követelménye:

Lássuk be, hogy szükség van a megújulásra.

Amíg a megújulások együttes, lelkivezető által való tartása megvalósul, nagyon kíváncsiak egyedül végezni. Pl. lehet így: Minden hónapban egy alkalmas napon elővesszük a lelkigyakorlatos feljegyzéseket, ebből elmélkedünk. Ezek alapján megvizsgáljuk lelkiismeretünket, miben haladtunk előre, miben van visszaesés, mi az oka. Szentségimádás keretében megbeszéljük az Úr Jézussal, hogy a lelkiség és apostoli munka érdekében mit kell tenni és megállapítjuk a jövő havi részleges lelkiismeretvizsgálat tárgyát. Észrevételeinket feljegyezhetjük.

Ez az egyedül tartott megújulás is jelent valamit, de haszna meg sem közelíti a lelkivezető által, közösen tartott megújulás eredményét. Orosházán részvettem egyen, de az valóban lelki „megújulás” volt.

Néhány kérdés a papi megújulással kapcsolatban.

1. *Idő.* „Nincs rá idő.” Nagyfokú önámítás, ha azt hisszük, hogy eredményt érünk el, ha saját lelki ügyeinket elhanyagolva csak kifelé dolgozunk és a magunk lelkével eleget nem törődünk. A munka is egészen másként megy és az eredmény is más, ha buzog bennem a lelkiség. Az apostoli munkának is érdeke, hogy lelkiségem ép legyen.

Milyen sűrűn legyen a megújulás? Kíváncsiak volna ha-

vonkint, de amíg ez általánosan megvalósulhat, amint már több helyen megvalósult, a két korona mellé legalább két ilyen megújulási napot kellene beállítani.

2. *Anyagi rész.* Ha a megújulásra összejövő papság olyan vidéken lakik, hogy ez lehetséges, akkor legjobb, ha mindig más és más plébánián jönnek össze és a plébános látja vendégül a résztvevőket. Természetesen nagyszabású vendégeskedés a megújulás szellemével nem fér össze. Ha a közlekedés olyan, hogy mindig egy központi fekvésű plébánián kell összegyűlni, akkor az ebéd ügyét külön kell megbeszélni a hely plébánosával, kellő figyelemmel, hogy a plébános papi és úri becsületén sérelem ne essék. A megújulás vezetőjének útiköltségét és tiszteletdíját közösen összeadják.

3. *Milyen keretben mozogjon a megújulás?* Legtermészetesebb keret az esperesi kerület és pedig a kerület minden papjával. A papi egység hiányát többen panaszolják. Amint a civil életben nagyobb mértékben, úgy a papságnál is itt-ott bizonyos mértékben szakadék tátong az idősebb és fiatalabb nemzedék között. Korunk sok dolgot vetett felszínre. A fiatalság most, a kor igényeinek figyelembevételével kapta kiképzését. Ez előnyt jelent részére. Viszont idősebbeknél megvan a tapasztalat, amit csak az élet iskolájában lehet megtanulni. Kár volna a szakadékot még tovább mélyíteni. Idősebbek és fiatalabbak a megújuláson együttes vezetésben részesülnének, a kérdéseket együttesen beszélnék meg. Tanulhatnának egymástól és az egység is nagyobb lenne.

Ha az érdekelteket buzgók és kevésbbé buzgók csoportjára osztjuk, semmiképen sem volna szabad kihagyni a kevésbbé buzgókat, mert ha a megújulásra a buzgóknak szükségük van, a kevésbbé buzgóknak méginkább és ha teljes erővel törekedni kell a legegyszerűbb uradalmi kocsis megtérítésére, mennyivel inkább törekedni kell paptársunk buzgóságának fokozására, mert hisz egy papnak a lelkiességben való elmélyülése ezrek leki felemelését jelenti.

Ha talán ellentét volna principális és subditus között, ezt is át kell hidalni megértéssel. Az idő a fiatalos buzgóságból sokat lekoptat és a fiatalos hév sok mindent nem vesz észre, amit a tapasztalt szem meglát. Aki vezetőszerphez jut, rendesen az Egyház új szenvedési területét ismeri meg.

Égetően fontos a papi egység. Ha vannak hiányai, minden erővel törekedni kell ezen hiányok megszüntetésére. Irányelv legyen a vasárnapi Sexta capitulumából: „Alter alterius

onera portate et sic adimplebitis legem Christi“. Megértő szeretettel kell a papi egység minden akadályát elhárítani és ápolni a szeretetet a megújulásban is. Ki szeressen bennünket, ha mi sem szeretjük egymást?

Ha a lelkigyakorlat után évközben rendszeren végezzük is a papi megújulást, még mindig szükség van valamire, ami naponként újabb és újabb indítást ad a lelki életben és az apostoli munkában, úgy, ahogy azt a mai kor megkívánja. Szükségünk van a mai kor igényeit szem előtt tartva megírt elmélkedési könyvre. A papi nagytábor alatt adott elmélkedési pontok valósággal revelációszerűleg hatottak. Biztosra veszem, hogy az összes jelenlévők helyeselni fogják eljárássomat, amikor megkérem Hunya Dániel spirituális urat, hogy abban a szellemben, amelyben az elmélkedési pontokat adta, írjon elmélkedési könyvet. A szent ügy érdekében sokat jelent egy, a sajátos magyar és mai problémák szemszögéből megírt, átütőerejű elmélkedési könyv, melynek minden mondata imádságos lélekből fakad. Spirituális úr sokat fárad a papnevelés terén. Egy ilyen elmélkedési könyv kibocsátásával nagyon sokat tehetne a lekipásztorkodó papság korszerű lelki vezetése érdekében, munkája szélesebb mederben folyna. Az adott pontok szellemében megírt elmélkedési könyv a kívánalmaknak feltétlen megfelelné.

Háromnapos nagytábor végén vagyunk. Felért ez egy lelkigyakorlattal. Sok betegséget fedeztünk fel, sok problémát vitattunk meg, sok igazságot láttunk meg. Úgy ér ez valamit, ha a betegséget gyógyítjuk, az igazságot pedig törhetetlenül követjük. Mindannyian, akik a KALOT papi nagytáborán résztvettünk, ezekkel a gondolatokkal legyünk, többek között, a papi megújulásnak apostolai.

B) *Hozzászólások*

a „Közös papi megújulások“ témához.

H. D.: Az idősebbeknek kell feltétlenül megfogniok a papi egység és a recollectio kérdését. Legjobban az esperes segítheti elő tekintélyével.

— : A papi egység gyakorlatilag: civilek előtt védjük meg a papot.

H. D.: Még kis diszharmonia se legyen a papi össze-

jövedeleken, mert különben rosszabb hangulatban mennek széjjel, mint ahogyan összejöttek.

A további megbeszélések a Nagytábor előadásainak a kinyomtatására vonatkoztak. Majd Libor plébános úr az egybegyültek nevében fölkérte Ft. P. Spirituálist, hogy rendezné sajtó alá szemináriumi elmélkedéseit, mert ez igen nagy érték volna a világi papság számára. Az indítványt az egybegyült Ft. Urak olyan őszinte lelkesedéssel fogadták, s annyi indítókkal támasztották alá a többi felszólalók, hogy Ft. P. Spirituális súlyos elfoglaltsága ellenére is megígérte, hogy eleget fog tenni e kérésnek.

ZÁRÓSZÓ A PAPI EGYSÉGRŐL.

Öt megfontolás a papi egységgel kapcsolatban. (A Nagytábor előadásai és megfontolásai alapján.)

I. Hogyha már közös a sorsunk,
közös az isteni elhivatottságunk,
egy oltárnak vagyunk a szolgái,
egysugyanazon character sacerdotalis örök,
és sorsdöntő bélyegét viseljük lelkünkön,
mindannyian ugyanazon Krisztus barátai,
szeretetének tárgyai vagyunk,
a pápa a merőben földi hivatások tagjait is
fölszólítja az egyesülésre,

akkor illik,
hogy mi papok egységbe tömörüljünk.

II. Ha igaz az, hogy
több szem többet lát,
több szív jobban imádkozik,
több kéz többet tehet meg egymásért,
több erő nagyobbra képes együtt,
többen jobban tudnak ügyelni egymásra,

akkor é r d e m e s
papi szervezetben tömörülnünk.

III. Ha öröm számunkra
a tisztult kegyelmi élet,
a lelki és szellemi gazdagodás,
másoknak irántunk való gyöngéd figyelme,
értékes emberekkel való találkozás,
nehéz munkában testvéri segítség,
szenvedésben szívből jövő részvét,
sikerben meleg gratuláció,
paptestvérek között testvérnek lenni,
akkor j ó n e k ü n k
papi szervezetbe tömörülnünk.
„O quam bonum et quam jucundum est ha-
bitare fratres in unum.“

IV. Ha képesek vagyunk arra, hogy
 egymásért névtelenül dolgozzunk,
 egymásnak csak jót akarjunk,
 kitiűntetéseket, hálát, elismerést egymástól ne
 várjunk,
 emelkedést, hírnevet, gazdagságot, egymás
 számlájára ne keressünk,
 egymást mindenben csak emeljük,
 egymást felesleges terhekkel ne bénítsuk,
 ne az áldozatot, hanem az érdemet nézzük.
 ne a fáradságon, hanem annak páratlan gyü-
 mölcsén tartsuk szüntelen a szemünket,
 mély meggyőződést alakítsunk ki magunk-
 ban mozgalmunk isteni elhivatottságáról,
 a meg nem értők gáncsait a pozitív emberek
 célratörésével vegyük semmibe,
 minden jóakarátú embert türelmesen győz-
 zünk meg elgondolásunk helyes, szán-
 dékunk tiszta voltáról,
 minden jóakarátú kritikát komoly megfonto-
 lás tárgyává tegyünk,
 a Szent Szív áldásait sokra értékeljük,
 Isten dicsőségét s a lelkek üdvösségét lássuk
 paptestvérünk fölemelésében,

akkor

V. Mivel

k ö n n y ű
 nekünk papi egységbe tömörülnünk.
 egységben az erő,
 szervezeten támadják az Egyházat,
 nincs az a földi hatalom, mely egy megszer-
 vezett papi falanxnak ellentállni tudna,
 hiába szervezzük a híveket, ha széthúz a
 papság,
 a hierarchikus szervezettség célja az egyház-
 kormányzat, papi egyesülése pedig a to-
 tális papi élet,
 a papságnak szüksége van intézményesen
 megszervezett lelki gondozásra,
 szerető testvérek gondos támogatása nélkül
 a világban forgolódó pap lelkisége el-
 kopik,

hiszünk abban, hogy szerető összefogás az
 egyedüli eszköz papi tragédiák meg-
 akadályozására,
 a szervezettség révén több kegyelmet bizto-
 síthatunk önmagunk s apostoli mun-
 kánk számára,
 nem elég csupán beszélni a paptestvéri sze-
 retetről,
 nem elég csupán ötletszerűen segíteni a pap-
 testvéren, mikor már súlyos a baj,
 nem lehet a mi magyaros szalmaláng lelke-
 sedésünkre bízni paptestvéri szeretetünk
 gyakorlását,
 állandó, nagystílű, közös aktivitás csak ál-
 landó jellegű, nagystílű, átfogó meg-
 szervezettség mellett lehetséges,
 azért kell nekünk papi egységbe tömörülnünk!

COR UNUM IN CORDE JESU.

VISSZATEKINTÉS.

(Adatok az érdi háromnapos történetéhez.)

A jelen füzet végigolvasása nyomán fölmerülhetett a kérdés: vajjon az érdi papi nagytábor első magyar kezdeményezés-e, vagy voltak már bizonyos előzmények, melyeknek mintegy beérése volt a háromnapos? Ez annál is inkább érdekelhet bennünket, mivel egy bontakozó papi mozgalom reális voltáról és jövőjéről csak akkor tudunk ítéletet formálni magunknak, ha megismerjük azokat a természetes és kegyelmi erőket, melyek a mozgalom mélyén működnek s az egész szervezetet célja felé sodorják.

A felelet: az érdi háromnapos ebben a formában, ahogyan e füzet tárta a szemünk elé, valóban az első magyar kezdeményezés. Nem találkoztunk hazánkban még papi mozgalommal, mely eltekintve papi különbségektől, mindazokat egyesítette háromnapos meghitt együttesben, kik elég kedvet és fiatalos lendületet éreztek magukban egy ilyen lelki táborozáshoz. De volt már hazánkban példa a világi papság egyesülésére, mely legalább is az egy és ugyanazon szemináriumból kikerültek összefogását célozta.

Eltekintve most minden egyéb ilyen törekvéstől, lássuk röviden azt a papi mozgalmat, mely mustármagja volt az érdi háromnaposnak.

E mozgalomnak a csirája a szegedi szeminárium talajából hajtott ki. A szegedi Egyházmegyei Nagyszeminárium 1930-ban nyílt meg első és második évfolyammal. Az aránylag csekély létszám, a papnövendékeknek csak két évfolyamra osztott csekély differenciáltsága, a szeminárium elöljáróságának szolidaritása a kispapsággal, a papnevelő egész szelleme, nevelési iránya, aszketikus fegyelme, rendje és tisztasága, új berendezése, a kispapi élet minden komoly igényének a lehetőség szerint való kielégítése a szeminárium anyagi ügyeit gondozók részéről: mindez olyan tények voltak, melyek nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a kispapok lelkük mélyéig megszeressék a szemináriumot, mely mindig úgy állt előttük, mint testükről, lelkükről, szellemükről önfeláldozóan gondoskodó jósa: alma mater. A szeminárium iránti e nagyrabecsülés és bensőséges szeretet jellemezte az egész kispapi együttest. Megszerették benne a papi hivatást, melynek oly fontos képet véste lelkükbe e jó anya lelki irányításával, tanulmányi rendszerével és az anyagiakban tanúsított nagylelkűségével; megszerették egymást, kiknek egy s ugyanazon lelki-anya szíve alatt forrott ki s vált életképpé papi hivatásuk. 1933—34.-i iskolaév végén kerültek ki az első végzett növen-

dékek a szemináriumból. Mindössze négyen, de ekkor már izzott a kispapság körében az eszme: maradjunk együtt a szemináriumi évek után is! Mert az élet sok papot elsodort már, s ha mi igazán testvérek vagyunk, nem nézhetjük egymás vergődését ölbetett kezekkel. Meg kell szervezkedni lelkileg: összeforrvá egymással, mint ahogyan az egy család gyermekeit forrasztja össze a szeretet, apostolilag: önzetlenül állni segítő munkába a gyöngébb érdekében, s főképp kegyelmileg, mert kegyelmi segítség nélkül minden papi öröklődés értéktelen és meddő.

A következő tanévben (1934—35) már 17 ötödéves nézett vágyakozva az Úr szőleje felé. Tárgyalt, tervezett a szeminárium egész kispapsága heteken át húzódó hosszú gyűléseken, mikhez az időt szabadidejüktől vonták el; tárgyalt a már gyakorlati formában bonthatkozó papi egyesület szabályzatáról. A törekvés az előjáróság teljes jóakarátával és hatékony támogatásával találkozott. Ft. P. Hunya Dániel S. J. spirituális úrban mindinkább megérlelődött az a meggyőződés, hogy a papnevelés nem fejeződhetik be az ordinatióval. Sőt a szemináriumból az élet viharába kikerülő, még eléggé meg nem edzett fiatal pap lelkisége hamar letörhet, ha nincs mellette a tapasztalt barát, a szigorú, de jóságos atya, a biztos kezű vezér, ki határozott iránymutatással át tudja vezetni az első 3—4 év sorsdöntő lelki viharain, melyekben végkép eldőlni a későbbi papi élet egész lelki iránya. E gyűléseken ezért a kispapság felkérésére állandóan résztvett, s a tapasztalatokban gazdag férfi lehiggadt józanságával mérsékelte a fiatal lelkesedés esetleges túlméretezett követeléseit a papi egyesület szabályait illetően.

1935 tavaszán végre megalakulhatott az egyesület. Nevét a Csánádi egyházmegye patrónusától nyerte: Szent Gellért-Unió. Júniusban, röviddel az iskolaév befejezése előtt a már fölszentelt V.-évesek a kispapság kíséretében átvonulnak a püspöki székesegyházba. Rövid liturgia a Szent Gellért-oltárnál. Azután az Unió közös följajánlása: „Főpap-Királyunk! A Tőled kapott legnagyobb földi hivatás birtokában útra készen térdelünk előtted. Köszönjük hivatásunkat, köszönjük az öt év alatt hozzá kapcsolt rengeteg kegyelmet. Bocsáss meg, ha tékozlók voltunk. Most, amikor egy fékevesztett világ mentésére küldesz, megdöbbenve kérünk: Urunk! célt érsz-e velünk?! Hiszen koldus lelkek vagyunk... De ráeszmélünk arra, amit utolsó vacsorádon tieidnek mondtál: „Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást”. Ez a jegy a tieid ismertető jegye! Akik pedig tieid, azok Érted, Veled, a Te hatalmad erejében győznek... Ezért ígérjük Neked és maradék nélküli férfias akarattal, s hűséggel adjuk szavunkat, hogy Szent Szíved szeretet-parancsát magunk között megvalósítjuk... Főpap-Királyunk! Látszólag búcsúzunk ma egymástól és szétválunk, de a valóságban még jobban össze tartunk! Teérted, országodért, a lelkekért! S hogy ez valóban úgy legyen, add ránk most holtunkig tartó áldásodat! Amen. — Majd szentségi áldás és erekle-csokolás (Szent Gellért karcsont ereklejéje) fejezte be a felejtethetetlen szertartást. (Az Unió azóta is minden évben ezzel a szertartással avatja tagjaivá a szemináriumi fölszentelt V.-éveseit.)

Az egységet azonban nem elég ígérni, ezt élni is kell. Fölme-

rült a kívánság: vissza minél többet a szemináriumba, melegedni, szívni magunkba az otthon lelkét, mely a papi lelkületet fejlesztette ki bennünk. S ugyanezen tanév utolsó napjaiban létrejött a közös elhatározás: augusztus végén, midőn úgyszólván Szegezen keresztül utazik majd mindenki első állomáshelyére, összejövünk egy háromnaposra, lemosunk magunkról a vakáció porát s lélekben megújulva foglaljuk el első dispoziciónkat. Így is történt. A háromnaposban a főhangsúly még a lelki elmélyedésen van, de teljesen a lelkipásztori problémák látószögéből. A pontokat Ft. P. Spirituális adta. Lelkibeszámoló... s újult erővel, nagy várakozásokkal eltelve: apostolok oszlása az első állomáshelyek felé.

Az egység ébrentartására a Szabályzat valamilyen körirat elindítását tette kötelezővé. 1935 okt. 1.: megjelenik az első szám. Írásunknak lelke van — mondja az első vezércikk —, mely beleolvad a Szent Szív lángtengerébe, mely e tüzzel repül szereteteihez, mint csi-csergő madár, mely nagy reménységekről, isteni ígéretekéről cseveg. Ez írásainknak lelke: isteni tüzről pattant szikra, mely mindnyájunk lélek-parazsát újra meg újra szítja... — Azóta már hat évet fordult a körirat, évi 4 számmal, s ki tudná megmondani, hány fáradt papi szívben szította újra életre az isteni életnek talán már pislálkolni kezdő lélek-parazsát? Ez írások mind a szemináriumból kikerülteknek szóltak és magánjellegű levelek gyanánt kezelték a testvérek. Cikkei az őszinteség, a testvéri szeretet, a papi kegyelmi-ség jegyében íródtak.

1936-ban újabb esemény: megjelenik nyomtatásban is a Szent Gellért-Unió alapszabályzata. Hat részből áll: I. Az egyesület célja, II. Jellege, III. Eszközei, IV. Szervezete, V. Szelleme, VI. Munkája. Ugyanezen év tavaszán pedig erős toborzás: vegyünk részt a Manréza nyári papi nyolcnaposán. S azóta is az Unió egyik legerősebb eszköze az évi nyolcnapos lelkigyakorlatot tartja.

Ebben az iránytartásban múlnak az esztendőik. Közben mindjobban kifejeződnek az Unió kegyelmi megszervezésének a formái: az Unióért és a papokért önmagukat teljesen fölfáldozó személyek szervezett élete. Mindjobban kiforr az évenként megtartott háromnapos is: a lelki jelleg mellett előtérbe lépnek a megbeszélések is előre megadott központi témákról, az elhangzott előadásokat és hozzászólásokat pedig a körirat őszi száma minden esztendőben leközli. Megindulnak a havi közös rekollekciók, a manrézai nyolcnaposokon az uniósok szép számmal vesznek részt. P. Spirituális is felutazik, mivel lelkibeszámolóikat nála akarják elvégezni.

Ezek nagyjából az Unió külső történetének főbb állomásai. Ami pedig az Uniónak a lelkekben lejátszódó történetét illeti: erről csak az adhatna képet, aki a szíveket vizsgálja s a kegyelmeket adja. Annyit azonban mindannyian tapasztaltunk, hogy az Unió kegyelmsége erős kegyelmség, mely főképpen a körirat soraiból, az őszi háromnaposakból, a manrézai nyolcnaposokból, a lelki beszámolókból valósággal áradt a lelkünkbe. Az uniós összetartás gyümölcseit fölmérni nem vagyunk képesek. Egy bizonyos, hogy eddig még minden uniós találkozót az igazi szívöröm keretezte, s hogy ez az egymáshoz való ragaszkodás mindannyiunk számára az isteni szeretet csatornáit nyitotta meg.

Az Unió 1939-es augusztusvégi háromnaposával kapcsolatban jelentkezett először a gondolat: ki kellene terjeszteni e gyűléseket az egész magyar papságra. Hiszen már úgyis annyi buzgó pap fejezte ki kívánságát a gyűléseken való részvételre. Több szem többet lát, több szív jobban imádkozik: miért nem szólhatnának bele a megbeszélésekbe a magyar papság legértékesebb tagjai is, miért nem adhatna a gyűléseken találkozót egymásnak az egész ország területén szétszórótló klérusnak minden tagja, aki csak érzi a papi egység szükségét?! Nem akar az Unió ezzel a meginduló országos papi egységnek szülőanyja lenni. Hiszen az országos papi egység mozgalmának fókuszja nem lehet egyetlen szeminárium papi egyesülete. Ezt az egységet a magyar papság csak akkor lesz képes megvalósítani, ha levet magáról minden particularizmust s teljesen a mindent átfogó nagy célnak adja át magát. Az Unió azonban segítő kezét szeretne nyújtani a szervezkedésnek. Hiszen az Unió keretén belül a papi egyesülésnek már több eszköze kikristályosodott: körirat, együttesek, lelki irányítás, összetartás; az Unió most mindezt följajánlja a magyar papi egység egész országot átfogó mozgalmának: tárgyaljuk meg, hogy azt, ami bevált egy szűkebbkörű papi egyesületben, hogyan lehetne életrevalóan érvényesíteni az átfogó papi egység szolgálatában!

Ft. P. Spirituális ezért gondolt és nézett reménységgel az érdi háromnaposra. Rendezzük meg itt az őszi papi találkozónkat, a már jól bevált gyakorlatok alapján és keressük, kutassuk a módszert, amellyel az országos papi egység létrejöttét lehetne elősegíteni. P. Kerkai teljesen megértőnek mutatkozott a tervvel szemben, minden anyagi segítséget kilátásba helyezett, hiszen, amint mondotta, a magyar papság önmagára ébredésén múlik a legnagyobb magyar pasztorációs mozgalomnak, a KALOT-nak jövője is. Ilyen elgondolások alapján tervezte meg Ft. P. Spirituális az érdi háromnapos eszmei fölépítését. Az egyes témák kidolgozására főképpen uniós tagokat kért fel, mivel a kezdő vállalkozást olyan emberekkel akarta lebonyolítani, akik az uniós háromnaposakon való szereplések révén már elég gyakorlatot szerezhettek papi témák kidolgozásában, valamint akiknek egész lelkeségét, szellemi irányát ismerve, tudta, hogy milyen tárgykör feldolgozására a legalkalmasabbak. Szerepeltek azonban már Unión kívül állók is, így Kiss László, Libor István és dr. Pongrácz Lóránt Ft. urak. Természetesen a jövőben ezt a kört, az Érdet nyert tapasztalatok alapján, még jobban ki lehet majd terjeszteni.

Most, amikor köszönetet mondunk Ft. P. Kerkainak, a cikkíró Ft. Uraknak, e füzet megjelenéséért, köszönetet mondunk a bontakozó magyar papi egység nevében mindazoknak, kik vezekléseikkel, imáikkal, hetekre menő névtelen szervező, tanulmányozó munkáikkal az egész háromnapos értelmi fölépítését megalkották, és az előadókat dolgozataik összeállításában támogatták s ezek között elsősorban is Ft. P. Spirituálisnak, kinek munkája mellett egyszerű köszönő szóval el nem mehettünk. Tudjuk jól, hogy mennyi munkát, fáradozást jelentett az egyes előadók segítése témáik kidolgozásában, s milyen szellemi, lelki és idegmunka volt a háromnapos megbeszéléseinek levezetése abban a szellemben, hogy ez csak fejlesztette bennünk összetartozásunk érzését és az egész együttes lelki harmóniáját s tudjuk

azt is, hogy az esti pontok és déli önvizsgálatok mily lényegesen húzták alá az egész nagytábor sajátságos kegyelmiségét. Minderre visszatekintve nem lehet más szavunk, minthogy áldja meg a Szent Szív mindazért, amit érettünk tett s még életében tanuja lehessen nagy eszméje, a magyar papi egység kalászbba szökkenésének. Köszönetet mondunk Testvéreinknek, akik távolsággal nem törődve, fáradságot nem kímélve, eljöttek Érdre, hogy személyes megjelenésükkel, buzgóságukkal, s hozzászólásaikkal is fejlesszék bennünk a papi összetartás szeretet-tüzét, a KALOT egész szervezetének, mely az adminisztratív lebonyolítást oly nagylelkűen vállalta magára.

Aldja meg a Szent Szív azt a magyar papságot, mely oly nagylelkűnek tudott megmutatkozni az érdi háromnapos alatt, adjon nekünk sok önfeláldozó papi egyéniséget, kik a mai kor szavát és papi mi voltunk mélységes követelményeit megértve, saját verejtékük hullásával teszik porhanyóvá a magyar ugart, hogy kicsirázhassék benne és terebélyes fává zsendüljön a magyar papi egységnek az érdi háromnapos alatt beléhullott mustármagja. Adj a Isten!

